

2020

BRP+

**En översyn av
hållbarhet över tid**

REG
LAB

Om Reglab

Reglab är ett forum för lärande kring regional utveckling. Här möts regioner, myndigheter, forskare och andra för att fördjupa kunskapen kring de regionala utvecklingsfrågorna och lära av varandra. Reglab har 24 medlemmar: 21 regioner, Vinnova, Sveriges Kommuner och Regioner och Tillväxtverket. Som medlem i Reglab har man tillgång till alla medlemmars specialistkunskap, är en del av ett kompetensnätverk som ger omvärldsbevakning och benchmarking – och deltar i framtidsdiskussionen kring utvecklingen av Sveriges regioner.

Gemensamt för aktiviteter i Reglab är att de utgår från medlemmarnas behov och nytta. Lärprojekten är kärnan i Reglabs verksamhet. I lärprojekten sker ett fördjupat lärande och erfarenhetsutbyte kring aktuella frågor som rör regional utveckling. Lärprojekten utgår från deltagarnas behov, de bygger på ett starkt engagemang från deltagarna och på allas bidrag till den gemensamma kunskapsutvecklingen.

Förord

Denna skrift är dokumentationen av en översyn av mätsystemet BRP+ som genomfördes våren 2020. Översynen gjordes av konsultföretaget Sweco på uppdrag av Reglab. Under arbetets gång har dialog förts med representanter för Sveriges regioner och Tillväxtverket. Det ursprungliga uppdraget var att se över logik och urval av data inom området *Hållbarhet över tid* och dess fyra kapitalstockar. Efter intervjuer med experter/forskare och diskussion med regioner framträdde en önskan om att lämna kapitalstocksansatsen till förmån för hållbarhetsdimensioner. Det blev också tydligt att det fanns behov av att definiera de två delarna i mätsystemet, *Livskvalitet* respektive *Hållbarhet*, samt hur dessa förhåller sig till varandra. Dessutom fanns det önskemål att tydligare belysa perspektiven jämlikhet och jämställdhet i förhållande till urval av indikatorer och i förutsättningar för framtida analys.

I denna skrift presenteras alla förslag som översynen kommit fram till samt förändringar som det medför i mätsystemet. Denna översyn avses att följas av ett mer fördjupat arbete. Vad innebär det att gå från kapitalstockar till hållbarhetsdimensioner? Är det så enkelt som att omsortera indikatorer? Hur definieras de olika hållbarhetsdimensionerna på bästa sätt? I denna översyn har vi utgått från Broman, G och Robért, K-H (*Broman, G. & Robért, K-H. (2015), A framework for strategic sustainable development, Department of Strategic Sustainable Development, Blekinge Institute of Technology, Journal of Cleaner Production 140 (2017) 17e31.*

Under hösten 2020 testar vi det reviderade mätsystem genom att göra ett analysarbete. Förhoppningen är att det ska bli ett bra underlag i regioner och kommuners arbete. Med detta hoppas vi kunna bidra till att livskvalitet och hållbarhet sätts i centrum för samhällets utveckling.

Karin Liljeberg-Trotzig

Projektledare för BRP+ under maj 2019-oktober 2020

Innehåll

Sammanfattning	6
1. Inledning	8
1.1 Syfte och metod	8
1.2 Bakgrund	8
2. Översyn av hållbarhet över tid	11
2.1 Resultat från intervjuer	11
2.2 Resultat från workshops	11
2.3 Syfte med BRP+	11
2.4 Övergripande definition	12
2.5 Jämlikhet och jämställdhet i BRP+	13
2.6 Hållbarhetsdimensioner ersätter kapitalstockar	13
2.7 Principer för utformning av aspekter	13
2.8 Övergripande indikatorkriterier	14
2.9 Miljödimensionen	14
2.10 Den sociala dimensionen	16
2.11 Den ekonomiska dimensionen	17
2.12 Illustration av BRP+	20
3. BRP+ och Agenda 2030	23
4. Förslag på aspekter och indikatorer	24
Bilaga 1 – Intervjuer	30
Bilaga 2 – Socialt kapital	31
Bilaga 3 – BRP+ jämfört med öppna jämförelser för folkhälsa	32
Bilaga 4 – BRP+ och de 17 globala målen	33

Sammanfattning

I denna översyn har mätsystemet BRP+ vidareutvecklats med fokus på området *hållbarhet över tid* och dess fyra kapitalstockar (natur-, human-, socialt och ekonomiskt kapital). Översynen har genomförts som en process med avstämningar och möten veckovis, intervjuer med experter och sakkunniga samt två workshops med representanter från regionerna.

Övergripande definitioner av hållbarhet och livskvalitet

Utredningen föreslår att BRP+ förtydligas med följande definitioner:

- **Livskvalitet** mäter *utfallet* av viktiga aspekter med betydelse för människors livskvalitet. I fokus är förhållanden i samhället som påverkar människors livsvillkor; liksom sociala relationer, engagemang och subjektivt välbefinnande. Jämlikhet och jämställdhet är genomgående viktiga perspektiv.
- **Hållbarhet** mäter *skeenden* som verkar *för* eller *emot* hållbar utveckling – och därmed möjligheten till framtida livskvalitet. Naturen ska inte systematiskt utsättas för oåterkallelig påverkan. Människor ska inte systematiskt utsättas för hinder som hotar deras hälsa, inflytande eller meningsskapande. Jämlikhet och jämställdhet är genomgående viktiga perspektiv.

Förslaget till definitionen av *hållbarhet* i BRP+ baseras i huvudsak på de hållbarhetsprinciper som arbetats fram av Broman och Robért m.fl.¹

Hållbarhetsdimensioner ersätter kapitalansatsen

Förslaget är att nuvarande kapitalansats i BRP+ ersätts med hållbarhetsdimensioner. Naturkapitalet döps om till miljömässig hållbarhet och ekonomiska kapitalet döps om till ekonomisk hållbarhet. Socialt kapital och humankapital inkluderas båda i det bredare begreppet social hållbarhet.

Både *livskvalitet* och *hållbarhet* fångar in perspektiv som är relevanta för samtliga hållbarhetsdimensioner. Livskvalitet avser i huvudsak perspektiv på social hållbarhet och definieras inte nödvändigtvis utifrån hållbarhet, utan fokus ligger på forskning och kunskap kring vad som påverkar livskvalitet. *Hållbarhet* i BRP+ avser perspektiv relevanta för samtliga hållbarhetsdimensioner. Till skillnad från *livskvalitet* utgår *hållbarhet* från vad som bidrar till eller motverkar en hållbar utveckling. Samtidigt finns det samband mellan de två perspektiven. Hur tillgångar brukas för att skapa livskvalitet här och nu påverkar även hållbarheten över tid.

Uppdraget har inte varit att ändra den övergripande indelningen av mätsystemet, och det har ansetts vara en styrka att båda perspektiven ingår i BRP+. Helhets-

perspektivet saknas i många andra mätsystem, och gör BRP+ mer användbart.

Miljömässig hållbarhet

I BRP+ mäts den miljömässiga hållbarheten genom flöden som påverkar miljön på kort och lång sikt – såväl lokalt som globalt. Både produktion och konsumtion orsakar utsläpp som i sin tur leder till

- Klimatförändringar.
- Försämrade luftkvalitet, försurning och övergödning mm.
- Användning av icke-förnyelsebara resurser som medför utsläpp och att naturtillgångar reduceras.

Social hållbarhet

I BRP+ avser den sociala hållbarheten *skeenden* som påverkar

- Hälsa.
- Tillit mellan människor, grupper och organisationer.
- Frihet och möjlighet att skapa ett meningsfullt liv.
- Möjlighet att utveckla sin kompetens samt att inte utsättas för orättvis behandling.

¹ Broman, G. & Robért K-H. (2015), A framework for strategic sustainable development, Department of Strategic Sustainable Development, Blekinge Institute of Technology, Journal of Cleaner Production 140 (2017) 17e31.

Ekonomisk hållbarhet

Den ekonomiska hållbarheten i BRP+ avser:

- Ekonomisk tillväxt utan att det sker på bekostnad av miljö och människors välbefinnande.
- Inkluderande tillväxt med full produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och lika lön för likvärdigt arbete.
- Människors långsiktiga förutsättningar för god ekonomisk levnadsstandard som följd av hushållens inkomster, investeringar, sparande och skulder.
- Att säkra ekonomisk utveckling och framtida välfärd genom en balanserad nivå på investeringar i producerade tillgångar, såsom vägar, järnvägar och byggnader.
- Innovationer och teknisk utveckling för att lösa både ekonomiska och miljömässiga utmaningar.

Helheten är viktig

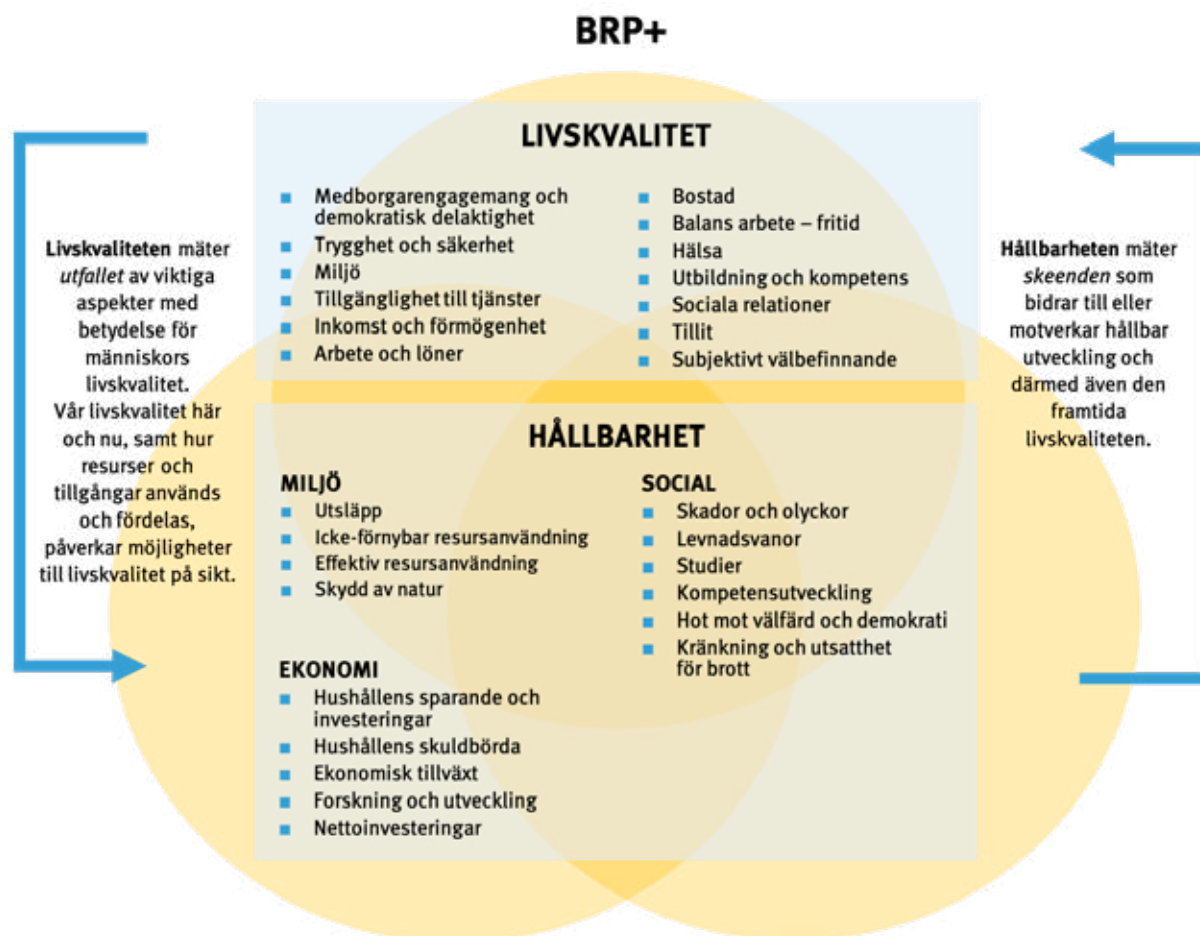
Hur tillgångar används för att skapa livskvalitet påverkar hållbarheten över tid. De händelser, levnadsvanor, utsläpp och andra skeenden som beskriver hållbarheten

över tid påverkar i sin tur livskvaliteten på lång sikt. Mätssystemets teman och aspekter bör genomgående analyseras integrerat eftersom olika utfall och skeenden påverkar varandra.

Agenda 2030

Det finns både skillnader och likheter mellan Agenda 2030 och BRP+. BRP+ har fokus på långsiktig livskvalitet medan Agenda 2030 fokuserar på hållbar utveckling. Den subjektiva livskvaliteten inkluderas exempelvis inte som ett mål i Agenda 2030, men är en grundläggande utgångspunkt i BRP+. En annan skillnad är att Agenda 2030 inkluderar flera perspektiv på och mål för genomförandet av den hållbara utvecklingen medan BRP+ snarare fokuserar på utfallet i livskvalitet. Överlag finns det dock betydligt mer likheter än skillnader mellan systemen. BRP+ möjliggör strukturerade analyser av hållbar utveckling i svenska regioner och kan vara ett stöd i arbetet med Agenda 2030. Att använda BRP+ går även i linje med det globala målet 17.19 där det står att det behövs nya mått som kompletterar BNP.

Sammanfattande illustration

1. Inledning

1.1 Syfte och metod

Syftet med översynen var att vidareutveckla mätsystemet BRP+ genom:

1. översyn av logik och urval av data inom området *hållbarhet över tid* och dess fyra kapitalstockar: naturkapital, ekonomiskt kapital, humankapital samt socialt kapital.
2. uppdatering av data.
3. analys samt förslag på bildmaterial som visualiserar *hållbarhet över tid*.

Parallellt har det pågått utredning av det långsiktiga ägarskapet av BRP+ samt en översyn av subjektiva mått inom området livskvalitet här och nu.

Följande moment har ingått i översynen:

- Se över indelning av indikatorer som ”närande och tärande” och, om det är relevant, förslå annan indelning.
- Komplettera med ett kortfattat teoretiskt resonemang, som gör det enklare att förstå och tolka *hållbarhet*.
- Analysera aspekter av de olika kapitalstockarna och, när det är relevant, föreslå kompletterande indikatorer.
- Dokumentera urvalet av mätetal, samt resonemangen bakom.

Översynen har varit processinriktad och Sweco har anlits som konsult för genomförandet. Löpande avstämningar och möten har skett med Reglab och Tillväxtverket, liksom flera expertintervjuer.

De experter som intervjuats presenteras i bilaga 1 tillsammans med frågeställningarna. Dialog har även förts med personer som varit delaktiga i utvecklingen av BRP+. Två workshops har genomförts med deltagare från regionerna.

1.2 Bakgrund

Kort historik om BRP+

Bakgrunden till BRP+ var den återkommande diskussionen om BNP-måttets begränsningar. BNP/BRP visar värdet av den ekonomiska produktionen under en viss tid, men säger ingenting om resursutnyttjande, om produktionen är hållbar i ett längre perspektiv eller om den leder till ökad välfärd för individer. 17 regioner och organisationer genomförde 2014 en förstudie inom Reglab för att undersöka hur livskvalitet och hållbarhet kan mätas och följas.

Rekommendationen blev att grunda BRP+ på OECD:s mätsystem för livskvalitet, Better Life Index, och kombinera med framtidsteman för hållbarhet över lång tid. Förslaget utvecklades sedan tillsammans med Tillväxtverket genom att identifiera mätområden och indikatorer med relevans för livskvalitet i ett gemensamt Reglab-projekt. Regioner, myndigheter och andra organisationer tog där ställning till begreppen livskvalitet och hållbarhet, och till teman, aspekter och indikatorer i det samlade mätsystemet BRP+.

I förstudien 2014 delades BRP+ in i tre delar:

- **Flöden och styrning av resurser**
- **Kapitalstockar** (ekonomiskt kapital, naturkapital, humankapital och social kapital)
- **Livskvalitet²**

Två år efter förstudien, 2016, publicerade den första utgåvan av en teknisk rapport och därmed lanserades mätsystemet. En förändring var då att mätning av hållbarhet över tid fokuserades på flöden som förändrar kapitalstockarna. En annan skillnad var att det i förstudien fanns indikatorer som förekom på flera ställen. I det lanserade mätsystemet 2016 fanns däremot inga sådana överlappningar utan indikatorerna fick en unik tillhörighet.

BRP+ tar avstamp i forskning och andra mätsystem. Som alltid finns det begränsningar i datatillgång och mätbarhet, och det är svårt att helt fånga de komplexa fenomen som BRP+ försöker beskriva. Därför har det varit nödvändigt att vara lösningsorienterad vid val av indikatorer baserat på tillgängliga data. Vissa aspekter och teman är tomma utan indikatorer då det saknas mått av tillräcklig kvalitet och precision.

Övergripande struktur i BRP+

I den tekniska rapporten, som uppdaterades år 2020, beskrivs den övergripande strukturen och utformningen av BRP+³:

”Utgångspunkten för BRP+ är livskvalitet som det övergripande målet för den regionala utvecklingspolitiken. Livskvalitet skapat på ett sådant sätt att det inte äventyrar framtida generationers möjligheter till livskvalitet. Ett mätsystem behöver därför systematiskt visa på hur resurser och tillgångar används i dag – livskvalitet här och nu liksom hur detta påverkar möjligheter till livskvalitet i ett längre perspektiv.” (Reglab 2020, s. 6)⁴

I BRP+ mäts *livskvalitet* med tolv teman som omfattar både materiella och mer kvalitativa förutsättningar för livskvalitet, genom såväl objektiva som subjektiva mått. Den andra delen i mätsystemet, *hållbarhet över tid*,

2 Reglab (2014), Förstudie – Breddat mått på regional utveckling, s. 17.

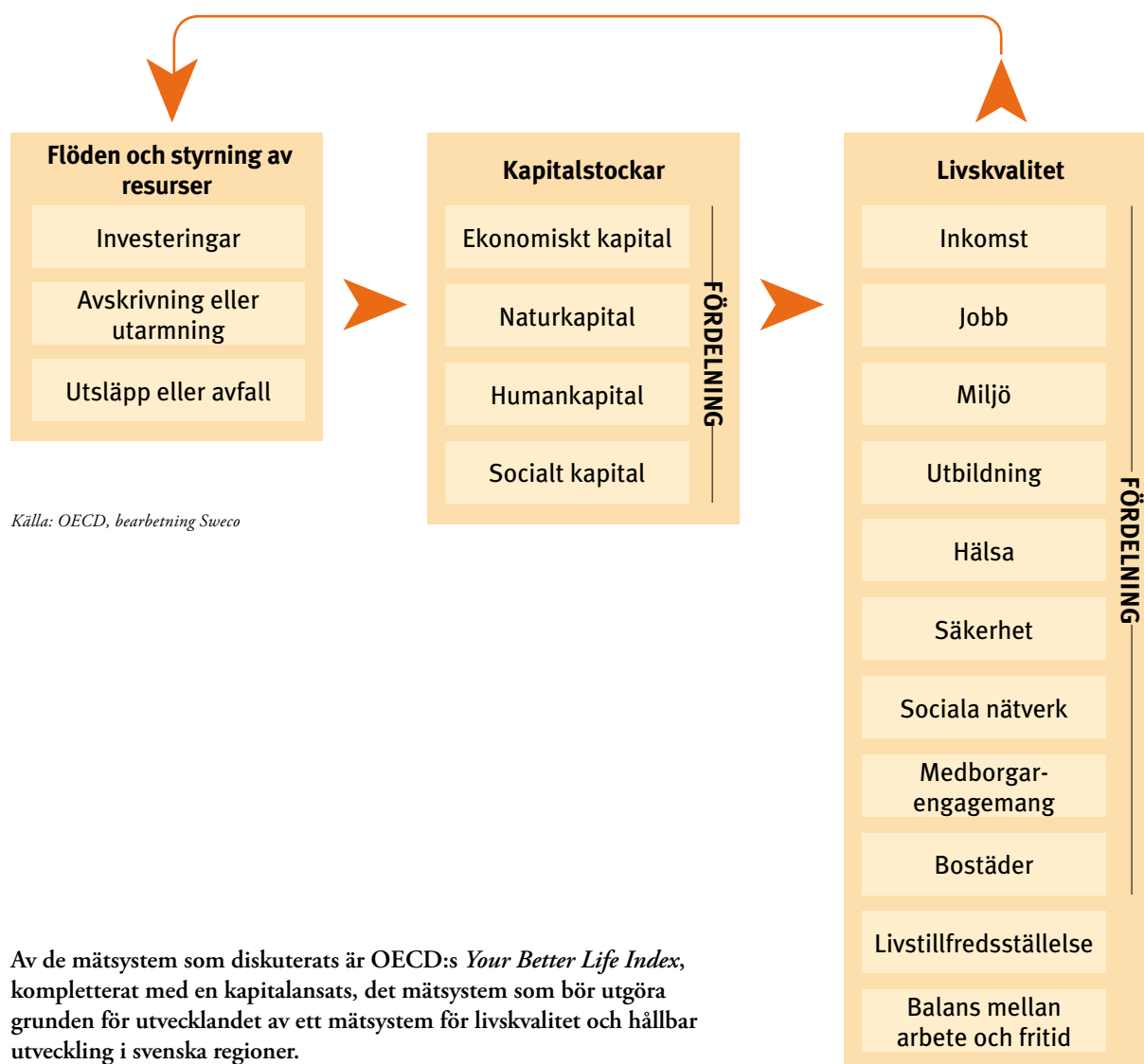
3 Reglab (2020), BRP+ – Mätsystem för långsiktig livskvalitet i svenska regioner.

4 Reglab (2020), BRP+ – Mätsystem för långsiktig livskvalitet i svenska regioner, s. 6.

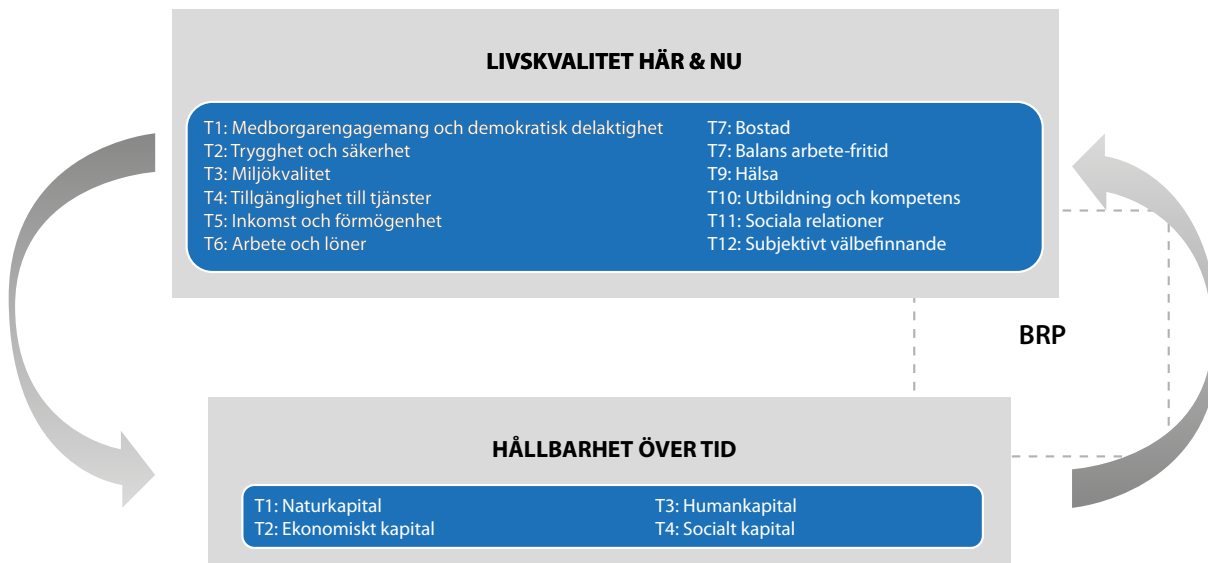
visar förutsättningar för livskvalitet över tid och visar om livskvaliteten idag skapas på ett hållbart sätt. I BRP+ togs beslutet att enbart betrakta kapitalstockarna ur ett ”investerings och användningsperspektiv”.⁵ De fyra kapitalstockarna fångar in faktorer som anses påverka kapitalstocken positivt, respektive negativt, dvs *flöden* som förändrar stockarna. Kapitalstockarna delas in i närande och tärande aspekter.

FIGUR 1. Your better life index med tillhörande kapitalansats

5 Ibid, s. 9.

FIGUR 2. Konceptuell översikt av BRP+, baserad på OECD:s ramverk *Better Life*.

Översyner och revideringar

Mätssystemet BRP+ har genomgått flera revideringar. I den första versionen av BRP+ var aspekterna under *Hållbarhet över tid* definierade som ”ökat/minskat förtroende”, ”investeringar”, ”påverkan”, ”bevarande” eller ”risker” för de olika kapitalstockarna. Senare har aspekterna delvis formulerats om.

I den tekniska rapporten 2016 delades påverkan på naturkapitalet upp i två delar, miljöpåverkan och minskad miljöpåverkan. I 2020 års version hade fler aspekter skapats för påverkan på det levande, på luft, på marken och på vatten. Även nya indikatorer hade lagts till för olika utsläpp.

Det ekonomiska kapitalet har också justerats sedan lanseringen av BRP+ 2016. Exempelvis har hushållens skuldbörda lagts till som aspekt och indikatorerna för aspekten ”värdeförstörelse” har bytts ut.

2. Resultat av översyn av mätsystemet

I översynen har en del av arbetet handlat om att se över mätsystemet som helhet och hur *hållbarhet* över tid förhåller sig till *livskvalitet här och nu*. I detta avsnitt beskrivs inledningsvis resultaten från intervjuer och workshops. Därefter presenteras förslag som har bäring på hela mätsystemet och slutligen ett mer ingående förslag för *hållbarhet över tid*.

2.1 Resultat från intervjuer

Intervjuer har genomförts med forskare och sakkunniga med olika bakgrund inom regional utveckling och hållbarhetsforskning. Inför intervjuerna har de fått ta del av dokumentation som beskriver mätsystemet samt ett antal på förhand definierade frågeställningar att ta ställning till. Nedan följer en sammanfattning av diskussionerna. De experter som intervjuats presenteras i bilaga 1.

- De flesta är överens om att indelning i *livskvalitet* (här och nu) och *hållbarhet* (över tid) är en styrka i BRP+.
- Det har upplevts svårt att tolka innehållet, exempelvis att *hållbarhet* delas in i fyra kapitalstockar, men att stockarna egentligen inte mäts. En del har ansett att det vore intressant att fånga in kapitalstockarnas storlek och status även om det är svårt, och inte bara flöden som påverkar dem.
- Att fokusera på flöden istället för stockarnas storlek och status har dock bekräftats som rätt vägval. Stockarna förändras långsamt och genom att enbart mäta förändringen finns risk för att agera för sent. Att istället mäta flöden/skeenden som man vet⁶ påverkar hållbarheten ger bättre chanser att förebygga tidigt.
- Det har upplevts svårt att förstå varför vissa indikatorer mäts under *livskvalitet* istället för under *hållbarhet*. Förslag har kommit på att flytta indikatorer, och att enbart låta BRP+ vara ett mätsystem för livskvalitet.
- Att ha tomma aspekter, teman och indikatorer där det saknas data, har upplevts som en styrka med mätsystemet. Det visar på ett ordentligt förarbete kring vad man vill mäta, oavsett om det är möjligt. Det har även kommit motsatta synpunkter – att tomma aspekter och indikatorer bör tas bort.
- Förslag har inkommit att *hållbarhet* bör delas in i hållbarhetsdimensioner (social, ekonomi, miljö) istället för kapital, eftersom kapitalstockarnas status ändå inte mäts och hållbarhetsdimensionerna anses mer etablerade. Det har framkommit kritik mot kapitalteorin för att sakna vetenskaplig grund för uppföljning av hållbarhet över tid. Motsatta synpunkter har

även inkommit i att kapitalansatsen är mer förankrad i forskning.

- Intervjuerna har inte lett fram till en klar sammanfattande slutsats kring det bästa angreppssättet för att studera hållbarhet över tid.

2.2 Resultat från workshops

Två workshops har genomförts med representanter från regionerna. Flera av deltagarna har varit med från början av utvecklingen av BRP+. Representanterna har kommit både från strategi- och analysfunktioner. Innan workshoparna har underlag skickats ut till deltagarna att ta ställning till. Nedan följer en sammanställning av huvudsakliga slutsatser från workshops med regionerna.

- BRP+ bör inte mäta indikatorer för nära åtgärder eller aktiviteter. Det ska vara övergripande mått som fångar in samhällsutvecklingen i ett bredare perspektiv.
- Hållbarhetsdimensioner föredras av de flesta istället för nuvarande indelning i kapitalstockar.
- Viktigt att mätsystemet är baserat på befintlig kunskap och forskning.
- Önskvärt med en databas som möjliggör strukturerade datauttag samt möjlighet att analysera indikatorerna med olika bakgrundsvariabler.
- Det behövs mer lättillgängliga/kommunikativa beskrivningar och illustrationer av BRP+.

2.3 Syfte med BRP+

Förslag på förtydligt syfte:

BRP+ är ett mätsystem för långsiktig livskvalitet i svenska regioner och kommuner. Syftet är att ge en översikt av livskvalitet här och nu, och i ett längre perspektiv. Utredningens förslag är att *Livskvalitet här och nu* samt *Hållbarhet över tid* i framtiden, samt fortsättningsvis i denna rapport, enbart benämns som *Livskvalitet* och *Hållbarhet*.

BRP+ kan inte beskriva hela samhällets verklighet och utveckling. Det ska därför i huvudsak ses som ett mätsystem som med olika aspekter och indikatorer ger en signal om livskvalitet just nu – och hur man på olika sätt verkar *för* och *emot* hållbar utveckling. Och därmed möjligheterna till framtida livskvalitet. Det lämpar sig väl som grund för vidare analyser, exempelvis inom en region eller utifrån vissa frågeställningar.

⁶ Det kan även avse flöden som man *tror* har en negativ eller positiv påverkan. Det kan exempelvis finnas bristande kunskap om hur olika utsläpp påverkar natur och människor och därför bör man sträva efter att minimera dessa osäkra utsläpp för att vara på den säkra sidan.

Utredningens förslag är att *Livskvalitet här och nu* samt *Hållbarhet över tid* i framtiden, samt fortsättningsvis i denna rapport, enbart benämns som *Livskvalitet* och *Hållbarhet*.

Det är viktigt att förtydliga syftet med BRP+ då det påverkar förväntningarna. Syftet med BRP+ står idag formulerat på olika ställen i den tekniska rapporten.⁷

Vissa formuleringar uttrycker förhoppningen att mätsystemet ska kunna användas för att analysera hur ekonomisk, miljömässig och social utveckling hänger ihop, hur olika prioriteringar påverkar varandra samt hur dagens beslut påverkar framtiden. Samtidigt beskrivs hur mätsystemet inte kan vara heltäckande och att indikatorer i systemet bör ses som signalindikatorer.

Utredningens förslag är att den förhoppningen tonas ner och att BRP+ snarare beskrivs som ett signalsystem för livskvalitet och hållbar utveckling. Att ett mätsystem skulle kunna svara på hur allt hänger ihop och hur olika beslut påverkar framtiden är inte realistiskt. BRP+ kan med fördel användas för sådana dialoger, men det kräver en mer omfattande analys.

2.4 Övergripande definition

Förslag på förtydligande av övergripande definition:

- **Livskvalitet** mäter *utfallet* av viktiga aspekter med betydelse för människors livskvalitet.
- **Hållbarhet** mäter *skeenden* som verkar *för* eller *emot* hållbar utveckling – och därmed möjligheten till framtida livskvalitet.

Under översynen har en viktig fråga varit att förtydliga hur sambanden ser ut mellan de två delarna *livskvalitet* och *hållbarhet*. Det är svårt att särskilja *livskvalitet* från *hållbarhet* eftersom indikatorerna för livskvalitet också skulle kunna vara indikatorer som mäter socialt kapital och humankapital.

Den föreslagna beskrivningen av *livskvalitet* förtydligar att det som mäts är övergripande utfall (en form av resultatmått) på livskvalitet här och nu. I fokus är förhållanden i samhället som påverkar människors livsvillkor; liksom sociala relationer, engagemang och subjektivt välbefinnande. De olika perspektiven på *livskvalitet* liknar även målsättningarna för god och jämlik hälsa.⁸

I BRP+ mäts *hållbarhet* i huvudsak med så kallade flödesindikatorer för att fånga skeenden/faktorer som verkar för eller emot hållbar utveckling. För att särskilja detta mot *livskvalitet* så är ambitionen här att mäta skeenden tidigare i en orsakskedja, som på sikt kan leda till förbättrad eller försämrade livskvalitet. Exempel på skeen-

den som verkar emot är att naturen inte systematiskt ska utsättas för oåterkallelig påverkan. Eller att människor inte systematiskt ska utsättas för hinder som hotar deras hälsa, inflytande eller meningsskapande. Den beskrivningen av *hållbarhet* som utredningen föreslår grundar sig på hållbarhetsprinciperna framtagna av Broman och Robért m.fl.⁹

Hållbarhetsprinciper (Broman och Robért m.fl.)

Hållbarhet över tid, framförallt den miljömässiga och sociala hållbarheten, baseras i huvudsak på de hållbarhetsprinciper som arbetats fram av Broman och Robért m.fl. Enligt dessa principer ska naturen i ett hållbart samhälle inte systematiskt utsättas för ökade...

- 1) ... *koncentrationer av ämnen extraherat från jordskorpan*. Kan exempelvis avse fossilt kol och metaller;
- 2) ... *koncentrationer av ämnen producerat av samhället*. Kan exempelvis avse NOx och andra typer av utsläpp;
- 3) ... *fysisk degradering*. Det kan handla om tillgång till vatten, jordkvalitet, biologisk mångfald och motståndskraft och andra fysiska manipulationer. Kan exempelvis avse avskogning och överfiske.

Vidare ska människor inte utsättas för strukturella hinder mot deras...

- 4) ... *hälsa*. Människor ska inte vara exponerade för sociala förhållanden som systematiskt underminerar deras möjligheter att undvika skada och sjukdom – fysiskt, mentalt och emotionellt. Kan exempelvis avse riskfyllda arbetsförhållanden eller otillräcklig återhämtning från arbetet;
- 5) ... *inflytande*. Människor ska inte systematiskt hindras från att delta i utformningen av det sociala system som de är en del av. Kan exempelvis avse att hindra yttrandefrihet eller försumma åsikter;
- 6) ... *kompetens*. Människor ska inte systematiskt hindras från lärande och att utveckla kompetenser individuellt och tillsammans. Exempelvis hinder för utbildning eller otillräckliga möjligheter för personlig utveckling;
- 7) ... *opartiskhet*. Människor ska inte systematiskt utsättas för orättvis behandling. Det kan handla om diskriminering eller orättvis rekrytering och befordring;
- 8) ... *meningsskapande*. Människor ska inte systematiskt hindras från att skapa individuell mening och att tillsammans skapa en gemensam mening. Kan exempelvis avse hämmande av kulturella uttryck eller hinder för att skapa gemensamma meningsfulla förhållanden.

⁷ Reglab (2020), BRP+ - Mätsystem för långsiktig livskvalitet i svenska regioner.

⁸ Prop. 2017/18:249, God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik, se exempelvis tabell på sida 34.

⁹ Broman, G. & Robért K-H. (2015), A framework for strategic sustainable development, Department of Strategic Sustainable Development, Blekinge Institute of Technology, Journal of Cleaner Production 140 (2017) 17e31, s. 23.

2.5 Jämlikhet och jämställdhet i BRP+

Förslag:

- Den övergripande illustrationen av BRP+ ska beskriva hur mätsystemet förhåller sig till jämlikhet och jämställdhet.
- En särskild rubrik i den tekniska rapporten bör beskriva hur mätsystemet kan användas för att analysera jämställdhet och jämlikhet.
- En BRP+ databas bör upprättas där det är möjligt att dela upp indikatorerna på olika bakgrundsfaktorer.

Det finns sedan tidigare ett kriterium för att indikatorerna i BRP+ ska ”möjliggöra fördelningsanalys för att kunna analysera utfallet för olika grupper i samhället bland annat rörande kön, ålder och bakgrund”.¹⁰ I och med den senaste uppdateringen av data och distribuerandet av data i en excel-fil, har det varit möjligt att göra en fördelningsanalys för kön. Under livskvalitet finns aspekter som tydligt kopplar till perspektiv på jämlikhet och jämställdhet, exempelvis integration och löneklyftor.

I de globala målen, Agenda 2030, finns uttalade mål kring jämställdhet (Mål 5) och minskad ojämlikhet (Mål 10). Det går också i linje med det av Sveriges riksdag antagna folkhälsomålet om att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

För att ytterligare förtydliga hur BRP+ förhåller sig till jämlikhet och jämställdhet så föreslås övergripande illustrationer som beskriver detta. Det bör även upprättas en databas med möjlighet att dela upp indikatorerna på olika bakgrundsvariabler. I förslaget från utredningen finns dessutom några nya indikatorer som speglar jämlikhet och jämställdhet.

2.6 Hållbarhetsdimensioner ersätter kapitalstockar

Förslag:

Mätsystemets andra del, *hållbarhet*, bör delas in i hållbarhetsdimensioner:

- Miljö (tidigare *Naturkapital*)
- Social (tidigare *Socialt kapital* och *Humankapital*)
- Ekonomi (tidigare *Ekonomiskt kapital*)

Utredningen föreslår även att:

- Figuren som beskriver BRP+ utvecklas utifrån den nya beskrivningen av hållbarhetsdimensionen.

I översynen har det framkommit svårigheter att förstå och tolka kapitalstockarna som begrepp. Förslaget är att kapitalstockarna ersätts med hållbarhetsdimensionerna. Ett argument, förutom det kommunikativa, är att nuvarande kapitalansats enbart fokuserar på faktorer som påverkar kapitalstockarna samt att relevanta aspekter av kapitalstockarnas status snarare mäts under *livskvalitet*.

Att gå över till hållbarhetsdimensioner påverkar inte nödvändigtvis definitioner eller utformning av aspekterna. Det är snarare en ändring i terminologin för att göra BRP+ mer tillgängligt.

2.7 Principer för utformning av aspekter

Förslag:

- Aspekterna bör vara baserade på tillgänglig kunskap om hur vi *bidrar till* eller *motverkar* hållbar utveckling. Aspekternas utformning ska tydligt spegla vad som faktiskt mäts.
- Aspekterna under *hållbarhet* behöver inte formuleras som närande eller tärande. Perspektiven närande och tärande kan finnas kvar, men behöver inte styra hur aspekterna utformas och formuleras.
- BRP+ bör även fortsättningsvis innehålla ”önskvärda” aspekter och indikatorer. De innebär att det för närvarande saknas data av tillräcklig kvalitet för de önskade måtten.

Det är inte alltid självklart vad som är närande eller tärande. Det beror delvis på hur indikatorerna är formulerade, exempelvis om mätningen avser ”andel återvunnet avfall” eller ”kilo icke-återvunnet avfall per invånare”. Ibland är det också nivå/utfallet på indikatorn som avgör om det är närande eller tärande snarare än indikatorn i sig.¹¹

Aspekterna bör vara baserade på kunskap och forskning kring hur samhället, regionen bidrar till eller motverkar hållbar utveckling och samtidigt tydligt spegla vad som faktiskt mäts. Det är en svår balansgång, men samtidigt helt nödvändigt för att BRP+ ska bli tydligt och trovärdigt. Å ena sidan, om aspekterna formuleras helt baserat på hållbarhetsforskning utan koppling till vad som kan mätas uppnås inte förväntningarna på systemet. Å andra sidan, om aspekterna enbart tar hänsyn till vad som kan mätas och inte vad som är önskvärt och bör mätas kommer det logiska sambandet mellan livskvalitet och hållbar utveckling att gå förlorad. Eftersom BRP+ framförallt är ett mätsystem för analys och uppföljning av *livskvalitet* och *hållbarhet*, och samspelet däremellan, behöver utformningen av aspekterna gå i linje med detta.

¹⁰ Reglab (2020), BRP+ - Mätsystem för långsiktig livskvalitet i svenska regioner, s. 8.

¹¹ Exempelvis när humankapitalet om tillräckligt många klarar av sin utbildning, medan det kan vara tärande om det är för många som inte klarar av att genomföra sin utbildning. Vissa andra aspekter och indikatorer är dock mer tydligt tärande, exempelvis så kan aldrig utsläpp av små hälsofarliga partiklar vara positivt. Däremot kan det finnas en gräns på hur mycket vi kan släppa ut utan att några nämnvärda hälsofarliga följder. Naturtillgångar som är förnyelsebara kan givetvis användas i produktion upp till en viss nivå där det börjar täras på naturresursen.

Utredningen föreslår att BRP+ även fortsättningsvis bör innehålla aspekter och indikatorer som är ”tomma”. Det är ett viktigt ställningstagande och en strävan mot förbättring.

2.8 Övergripande indikatorkriterier

Förslag på revidering av kriterier för val av indikatorer:

- Kriteriet att all data ska vara tillgänglig i offentlig statistik där SCB är förvaltande myndighet är inte längre relevant och kan strykas (punkt 6). Övriga kriterier är tillräckligt vägledande för att säkerställa kvalitet och relevans.
- Till kriterierna bör adderas att BRP+ indikatorer ska ”möjliggöra jämförelser mellan regioner och helst även kommuner, vilket innebär att uppgifterna måste avse samma definition och vara insamlade med likvärdiga metoder.”
- Kopplingen till *hållbarhet* bör stärkas med tillägget: ”På samma sätt ska indikatorerna för *hållbarhet* vara tydligt kopplade till hur vi *bidrar till* eller *motverkar* hållbar utveckling, och därmed förutsättningarna för livskvalitet på sikt.” (adderades till punkt 2).
- Ytterligare ett kriterium bör läggas till: ”Indikatorerna ska vara så nära utfallsnivå som möjligt, avseende vad som påverkar *livskvalitet* och *hållbarhet*. Indikatorer som avser aktiviteter eller åtgärder bör undvikas.”

I den *Tekniska rapporten*¹² beskrivs följande kriterier för val av indikatorer:

1. Vara möjliga att bryta ned på så finfördelad geografisk nivå som möjligt, helst på kommunnivå.
2. Tillföra ett berättande värde genom att mäta det som är relevant för sammanhanget, med en tydlig koppling mellan livskvalitet, livsvillkor och subjektiva upplevelser av dessa livsvillkor.
3. Möjliggöra fördelningsanalys för att kunna analysera utfallet för olika grupper i samhället bland annat rörande kön, ålder och bakgrund.
4. Vara mätbara över tid, dvs det ska vara möjligt att följa utvecklingen över tid, och indikatorn kan förväntas vara relevant även i framtiden.
5. Vara statistiskt precisa och kunna mätas på ett tillförlitligt sätt.
6. Vara tillgängliga i offentlig statistik, där SCB är förvaltande myndighet.
7. När lämpligt vara koordinerade med OECD:s indikatorer och indikatorer som används för nationella och regionala tillämpningar.

Den sista punkten i utredningens förslag är ett förtydligande av det som redan är formulerat i den tekniska rapporten:

”Mätssystemet kan även kompletteras med policyindikatorer om det ska användas för uppföljning och utvärdering av genomförda insatser.”¹³

I den framtida arbetet kan BRP+ kompletteras med analysindikatorer, till skillnad från dagens signalindikatorer. Analysindikatorer kan användas i fördjupade regionala analyser för att förstå bakomliggande faktorer eller få en mer detaljerad bild.

2.9 Miljödimensionen

Förslag på definition av *miljömässig hållbarhet*:

I BRP+ mäts den *miljömässiga hållbarheten* genom skeenden som påverkar miljön på kort och lång sikt, både lokalt och globalt.

Det innebär att naturen inte systematiskt ska utsättas för ökade koncentrationer av ämnen som extraherats från jordskorpan eller som producerats av samhället, inte heller för fysisk degradering.

Till följd av produktion och konsumtion skapas utsläpp som leder till klimatförändringar, försämrad luftkvalitet och negativ påverkan på naturen, genom exempelvis försurning och övergödning.

Användning av icke-förnyelsebara resurser gör att naturtillgångarna minskar. En för hög användning av förnyelsebara tillgångar, tillsammans med utsläpp från produktion och konsumtion, gör att ekosystem och biologisk mångfald hotas.

Genom mer effektiv och hållbar konsumtion och produktion minskar påverkan på naturen och människors livskvalitet på lång sikt säkras.

Miljödimensionen i BRP+ bör baseras på de hållbarhetsprinciper som tagits fram av Broman och Robért i deras mätsystem för strategisk hållbar utveckling.¹⁴

Hållbarhetsprinciperna fokuserar på hur vi inte ska tära på miljön. I BRP+ behöver formuleringarna av aspekterna vara mer kortfattade/kommunikativa och till viss del även beskriva vad som är önskvärt och möjligt att mäta. Därför föreslår utredningen följande benämning på aspekterna.

12 BRP+ Mätssystem för långsiktig livskvalitet i svenska regioner, Reglab (2020)

13 BRP+ Mätssystem för långsiktig livskvalitet i svenska regioner, Reglab (2020), s. 8.

14 Broman, G. & Robért K-H. (2015), A framework for strategic sustainable development, Department of Strategic Sustainable Development, Blekinge Institute of Technology, Journal of Cleaner Production 140 (2017) 17e31, s. 23.

- **Utsläpp** (eller eg. mått som avser emissioner till luft)
  - **Klimatpåverkande utsläpp**
Utsläpp som följd av ämnen från jordskorpan som förbränns, exempelvis fossila bränslen. Även andra typer av växthusgaser såsom metan från djurs matsmältning. Industriprocesser, exempelvis tillverkning av cement, medför också växthusgasutsläpp. Förslagsvis läggs även en tom indikator in för *konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp*.
  - **Utsläpp som påverkar hälsa och miljö**
Till skillnad från de klimatpåverkande utsläppen kan dessa utsläpp både ha lokal och global påverkan, men är något mer lokala i sin påverkan. De mätetal som föreslås, NOx och PM2.5, berör i huvudsak mer lokal påverkan på luftkvalitet, övergödning och försurning.
- **Icke-förnybar resursanvändning**
  - **Icke förnyelsebar energi**
Användning av framförallt fossila bränslen, men även kärnkraft. Denna aspekt överlappar klimatpåverkande utsläpp men här är fokus på hur mycket som kommer från icke förnyelsebara energikällor. Denna konsumtion/produktion genererar i sin tur utsläpp av olika slag. Mått bör avse både slutanvändning av icke förnyelsebara energikällor och energiproduktion.
  - **Övriga ändliga resurser**
Brytning av metaller, men även naturgrus användning. Fossila bränslen är också en ändlig resurs, men fångas i huvudsak in i punkten ovan.
  - **Reducering av förnyelsebara resurser**
Hot mot förnyelsebara resurser utöver de utsläpp som fångas in i punkterna ovan. Det kan avse avskogning eller överfiske. I nuläget finns inga indikatorer föreslagna för denna del.
- **Effektiv resursanvändning**
Faktorer där mänskligheten kan förebygga och förändra konsumtion och produktion så att mindre resurser tas i anspråk och att de används effektivt.
  - **Avfall**
Hur mycket avfall som genereras är delvis ett indirekt mått på hur mycket fysiska varor som konsumeras. Konsumtion, och avfall, kan minska både genom förändrade konsumtionsmönster och ökad återanvändning. De totala avfallsmängderna är av intresse liksom statistik på hur mycket som återvinns.
  - **Energi**
Effektiv energianvändning underlättar omställningen till mer förnyelsebar energianvändning. BRP+

kan ge en bredare bild genom att även inkludera mått för slutanvändning av energi per capita eller per BRP för att fördjupa förståelsen för utvecklingen mot en mer hållbar energianvändning.

- **Transporter**
Effektiva transporter kan inkluderas, men är inte nödvändigt. Det viktiga utfallet mäts redan genom dels icke förnyelsebar energianvändning samt i växthusgasutsläppen. Effektiv transportanvändning kan avse resvanor med kollektivtrafik, gång och cykel eller låg bilanvändning.

- **Skydd av natur**

Denna aspekt avviker från de övriga då den avser åtgärder snarare än utfall och mäter utfallet här och nu snarare än flöden över tid. BRP+ är inte i huvudsak tänkt att inkludera mått som är för nära åtgärder. Dock är skydd av natur, framförallt vatten, en viktig parameter. Det är inte självklart att denna aspekt ska ingå i BRP+, men den har varit med sedan 2016. Även i RKA:s arbete med indikatorer för uppföljning av Agenda 2030 har indikatorer avseende skydd av natur inkluderats.¹⁵

Bakgrund till förslaget för miljödimensionen

Att naturkapital omformuleras till miljömässig hållbarhet behöver inte påverka innehållet i sak men det har framkommit kritik i det som (inte) mäts under naturkapitalet i BRP+. Den ena delen avser att det är för många utsläppsindikatorer. Den andra delen handlar om att perspektiv saknas, framförallt för klimatförändringarna. Transporter har också lyfts som ett område som skulle vara intressant att fånga upp i BRP+.

Det är inte självklart att dela in de olika utsläppsmåtten i påverkan på levande, mark, luft och vatten. Vissa indikatorer för utsläpp i BRP+ har påverkan på flera av dessa områden. Därför bör utsläppen/emissionerna samlas i samma aspekt. Utredningen föreslår rensning bland nuvarande indikatorer och tydligare fokus på de som framförallt har betydelse för luftkvaliteten. I RKA:s arbete med indikatorer för uppföljning av Agenda 2030 har just utsläpp av kväveoxider (NOx) och små partiklar (PM2.5) valts ut.¹⁶ Kväveoxider bidrar till övergödning och försurning och har negativa hälsoeffekter på andningsorganen.¹⁷ Utsläpp av små partiklar (PM2.5) har också stor påverkan på människors hälsa. Även utsläpp av växthusgaser behöver läggas till som indikator. För att tydliggöra komplexiteten behövs även en tom aspekt/indikator för konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp. Aktörer lokalt och regionalt har möjlighet att påverka både konsumtionsmönster och produktion i sin region eller kommun.

15 Kolada.se, Agenda 2030 Mål 6 Rent vatten och sanitet, Mål 14 Hav och marina resurser samt Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald, Hämtat 2020-05-20

16 Kolada.se, Agenda 2030 Mål 11 Hållbara städer och samhällen, Hämtat 2020-05-20

17 <https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/frisk-luft/kvaveoxidutslapp/>, Hämtat 2020-05-20

Naturgrus användning, brytning av ballast, föreslås vara kvar i mätsystemet. Det är en ändlig resurs med stor betydelse för vattenförsörjningen och minskningstakten bedöms inte som tillräcklig.¹⁸ Ytterligare perspektiv bör läggas till för icke-förnyelsebar resursanvändning. Inom energiområdet vore det relevant att lägga till indikatorer för icke förnyelsebar energianvändning och produktion. Andra faktorer skulle kunna vara avskogning samt överfiske.

För att vidga perspektivet kring konsumtionens miljöpåverkan föreslår utredningen att kilo insamlat hushållsavfall läggs till som komplement till nuvarande indikator på återvinning. Mängden avfall blir ett indirekt mått på resultatet av de föregående stegen och sammanfattar hela kedjan.

Skydd av natur föreslås vara kvar som aspekt i BRP+. Det är snarare en åtgärd än ett skeende som påverkar naturtillgångar, men är av stor betydelse.

2.10 Den sociala dimensionen

Förslag på definition av *social hållbarhet*:

I BRP+ mäts den sociala hållbarheten genom skeenden som påverkar människors hälsa, tillit, frihet och möjlighet att skapa ett meningsfullt liv.

Människors hälsa och förmågor är fundamentala för att säkra en hållbar utveckling inom alla dimensioner: socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Även människors sociala relationer, samhällsengagemang samt tilliten i samhället behöver vårdas och skyddas av samma anledningar.

Social hållbarhet speglar också människors möjlighet att utveckla sin kompetens, och att inte utsättas för orättvis behandling.

Den sociala *hållbarheten* påverkas i hög grad av aspekterna för *livskvalitet*. Viktigt är även att beakta skillnader mellan grupper och geografi, utifrån olika perspektiv: segregation, jämställdhet och jämlikhet.

För att fånga upp flöden som påverkar det sociala kapitalet har fokus i BRP+ tidigare lagts på korruption och avtalsbrott, kränkning, segregation, möten och medkänsla samt samhällsförtroende. Humankapitalet har avsett aspekter som beskriver investeringar i hälsa och kunskap samt hälsorisker och förlorad kunskap och kompetens. Utredningen föreslår att humankapital

och socialt kapital inkluderas under samma rubrik: den sociala dimensionen av *hållbarhet*.

Utredningen föreslår att aspekterna i den sociala hållbarheten i BRP+ tar utgångspunkt i de hållbarhetsprinciper som arbetats fram av Broman och Robért m.fl.¹⁹

Människor ska inte utsättas för strukturella hinder mot deras...

1. ... *hälsa*. Människor ska inte vara exponerade för sociala förhållanden som systematiskt underminerar deras möjligheter att undvika skada och sjukdom – fysiskt, mentalt och emotionellt. Kan exempelvis avse riskfyllda arbetsförhållanden eller otillräcklig återhämtning från arbetet;
2. ... *inflytande*. Människor ska inte systematiskt hindras från att delta i utformningen av det sociala system som de är en del av. Kan exempelvis avse att hindra yttrandefrihet eller försumma åsikter;
3. ... *kompetens*. Människor ska inte systematiskt hindras från lärande och att utveckla kompetenser individuellt och tillsammans. Exempelvis hinder för utbildning eller otillräckliga möjligheter för personlig utveckling;
4. ... *opartiskhet*. Människor ska inte systematiskt utsättas för orättvis behandling. Det kan handla om diskriminering eller orättvis rekrytering och befordring;
5. ... *meningskapande*. Människor ska inte systematiskt hindras från att skapa individuell mening och att tillsammans skapa en gemensam mening. Kan exempelvis avse hämmande av kulturella uttryck eller hinder för att skapa gemensamma meningsfulla förhållanden.²⁰

Hälsa kan i BRP+ delas in i två huvudsakliga aspekter.

■ Skador och olyckor

Beskriver utfall av riskfyllda arbetsförhållande, brister i infrastruktur eller skador/olyckor som följd av dålig hälsa.

■ Levnadsvanor

Beskriver både hälsosamma och hälsofarliga vanor. Levnadsvanor skiljer sig åt beroende på social miljö, utbildningsnivå och ekonomiska förutsättningar. Samtidigt bidrar ohälsosamma levnadsvanor till sämre hälsa och större risk för sjukdom.²¹ Det finns alltså samband mellan människors livsvillkor, vilket mäts under livskvalitet, och deras levnadsvanor. Här är det även viktigt att beakta jämlikhet och jämställdhet.

Skeenden som påverkar **kunskap och kompetens** föreslås inkluderas i aspekten *studier* och *kompetensutveckling*. Alternativt två aspekter – en aspekt för *studier* och en aspekt för *kompetensutveckling*.

18 <https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/grundvatten-av-god-kvalitet/grusvanvandning/>, Hämtat 2020-05-20

19 Broman & Robért (2015).

20 Broman & Robért (2015).

21 Prop. 2017/18:249.

■ Studier och kompetensutveckling

Denna aspekt avser både i vilken mån befolkningen deltar i utbildning och studier, men även i vilken mån barn och unga klarar av sina studier. Livsvillkoren, som fångas in under livskvaliteten här nu, kan vara en orsak till att barn och unga inte klarar av sin utbildning samtidigt som det medför lägre utbildningsnivå i befolkningen på sikt. Att utveckla människors kunskap och kompetens är även centralt för jämlik hälsa.²² Här är det viktigt att även studera skillnader mellan grupper och geografi med avseende på segregation och ojämlikhet.

Under *livskvalitet* finns också indikatorer för andel som upplever att ens kompetens tas tillvara samt befolkningens utbildningsnivå. Människors möjligheter till studier, kompetens- och personlig utveckling påverkar utbildningsnivå och förutsättningar för livskvalitet på lång sikt.

Utredningen föreslår en mer övergripande aspekt för **kränkning** benämnd som kränkning och *utsatthet för brott*.

■ Kränkning och utsatthet för brott

Här inkluderas perspektiv på hur människor diskrimineras, utsätts för våld, orättvis behandling eller hinder mot deras frihet och möjlighet att skapa meningsfulla livsförhållanden.

Med de indikatorer som finns i mätsystemet idag skulle anmälda brott kunna mätas under denna aspekt. Andra mått kan läggas till för exempelvis självrapporterad utsatthet, exempelvis från BRÅ:s trygghetsundersökning. Även mått från Folkhälsomyndighetens undersökning, den nationella folkhälsoenkäten, avseende utsatthet för hot om våld eller kränkande bemötande är relevanta.

Slutligen föreslås en aspekt för den **kollektiva dimensionen** (både medborgarengagemang samt tillit och kooperativa normer). Förslagsvis kan den benämnas *hot mot välfärd och demokrati*. Av indikatorer som finns i BRP+ idag skulle politikerns utsatthet samt ekonomisk brottslighet kunna ingå i denna aspekt.

■ Hot mot välfärd och demokrati

Avser dels hur människor hindras från att delta i utformningen av det sociala systemet, exempelvis hinder för medborgarengagemang. Dels kan det avse hot mot välfärd och demokrati i form av exempelvis ekonomisk brottslighet eller korruption.

Bakgrund till förslaget för den sociala dimensionen

Eftersom BRP+ ska analysera livskvalitet i Sveriges regioner och kommuner är det naturligt att flera av temaområdena och aspekterna under *livskvalitet* har

bäring på den sociala hållbarhetsdimensionen. De aspekter och indikatorer som föreslås under den sociala hållbarhetsdimensionen är faktorer som har bäring på livskvalitet och hållbarhet både här och nu och på lång sikt.

Indikatorerna för anmälda brott är problematiskt då förändringen inte nödvändigtvis speglar ökad/minskad brottslighet utan även ökad/minskad benägenhet att anmäla. Indikatorerna "samhällsförtroende", "medborgardeltaktighet" samt "små och medelstora företag (SME) som arbetar med social hållbarhet", har också ifrågasatts. Indikatorerna innebär inte nödvändigtvis att arbetet bidrar till ökat socialt kapital, i vissa fall kanske det till och med är en spegling av bristen på socialt kapital.

Det sociala kapitalet är komplext och svårt att studera. I bilaga 2 finns mer att läsa om det sociala kapitalet och hur BRP+ fångar in det.

2.11 Den ekonomiska dimensionen

Förslag på definition av *ekonomisk hållbarhet*:

I BRP+ mäts *ekonomisk hållbarhet* dels genom aspekter som handlar om människors långsiktiga förutsättningar för god ekonomisk levnadsstandard, dels genom faktorer som påverkar samhällets ekonomiska tillväxt.

Ekonomisk hållbarhet handlar om långsiktiga förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard: hushållens inkomster, investeringar, sparande och skulder. I analysen är det framförallt viktigt att beakta skillnader mellan grupper och geografi, som påverkar livsvillkoren på längre sikt.

Förutom hushållens framtida ekonomiska förutsättningar är bibehållen samhällsekonomisk tillväxt betydelsefullt för den långsiktiga livskvaliteten. En ekonomisk recession medför till exempel hög arbetslöshet, med försämrade livsvillkor som följd. För att säkra den ekonomiska utvecklingen är det viktigt att ha en balanserad nivå på investeringar i producerade tillgångar som vägar, järnvägar och byggnader. Även innovation och teknisk utveckling är betydelsefullt för att säkra en långsiktigt hållbar utveckling.

Ekonomiska aktiviteter och tillväxt bör inte ske på ett sätt som får negativa konsekvenser för miljö och människors välbefinnande. Att studera den ekonomiska hållbarheten i sin helhet, kräver alltså att samtliga hållbarhetsdimensioner beaktas, liksom *livskvalitetens* temaområden.

BRP+ mäter långsiktig livskvalitet. Miljödimensionen mäter hur påverkan på naturtillgångar samt utsläpp, är av betydelse för livskvalitet på lång sikt. Den sociala dimensionen mäter sådant som motverkar eller bidrar till tillit samt skeenden som påverkar hälsa, kompetens och möjligheten till ett meningsfullt liv. Även den ekonomiska dimensionen bör beskrivas utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Ekonomisk utveckling analyseras då utifrån hur den påverkar social och miljömässig hållbarhet. Den ekonomiska hållbarheten kan även delvis definieras utifrån mål 8 i Agenda 2030 avseende varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Utredningen föreslår att den ekonomiska hållbarheten inkluderar följande aspekter.

- **Hushållens investeringar och sparande**
Idag mäts ”investeringar av finansiella tillgångar” med indikatorerna kapitalinkomst och pensionssparande. Det är relevant för människors ekonomiska förutsättningar på lång sikt, och ur analysynpunkt är det framförallt intressant att studera skillnader i ekonomiska förutsättningar mellan grupper och geografi snarare än den genomsnittliga nivån i en region. Namnet ”hushållens investeringar och sparande” tydliggör att det är människorna som är i fokus.
- **Hushållens skulder**
Under aspekten ”skuldbörda” mäts idag hushållens skulder i form av bolån. En hög skuldsättning minskar hushållens ekonomiska utrymme. Det minskar även motståndskraften för förändrade ekonomiska förutsättningar.²³
- **Forskning och utveckling**
Utgifter för forskning och utveckling har inte samma tydliga koppling till människan, men bedöms som ett viktigt komplement till de andra två hållbarhetsdimensionerna. Det lyfts även inom Agenda 2030 i mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*. På globalamalen.se går det bland annat att läsa följande:
*”Innovation och teknologiska framsteg är nyckeln till att finna hållbara lösningar för såväl ekonomiska som miljömässiga utmaningar. Det bidrar dessutom till att skapa nya marknader och arbetstillfällen som kan bidra till en effektiv och jämlik resursanvändning. Att investera i hållbara industrier, forskning, miljövänlig teknik och innovation är alla viktiga sätt att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling.”*²⁴
- **Nettoinvesteringar**
Nuvarande aspekter för miljöinvesteringar, investeringar i fasta tillgångar och värdeförstörelse tas bort från mätsystemet. Möjligtvis kan de ersättas av en

tom aspekt benämnd som nettoinvesteringar. Även om höga nettoinvesteringar inte nödvändigtvis är något positivt så beskriver det ändå om de producerade tillgångarna minskar eller ökar, vilket är av betydelse för den ekonomiska utvecklingen och i förlängningen även livskvalitet. Dock saknas statistik för nettoinvesteringar och för de mått på bruttoinvesteringar som finns i mätsystemet idag.

■ Ekonomisk tillväxt

Tidigare har BRP (bruttoregionalprodukten) illustrerats som en egen liten box vid sidan av mätsystemet BRP+. Förslagsvis läggs den in som en del av mätsystemet BRP+ under den ekonomiska hållbarheten. Aspekt kan benämnas som ”ekonomisk tillväxt”. Även om en hög ekonomisk tillväxt inte nödvändigtvis bidrar till hållbar utveckling och livskvalitet på lång sikt så medför brist på tillväxt negativa konsekvenser. BRP+ bör inte ha som avsikt att mäta och jämföra regioners BRP per capita i faktisk nivå, utan snarare BRP-tillväxten. Detta går även i linje med mål 8.3 i Agenda 2030, som avser att ekonomisk tillväxt per capita ska upprätthållas i enlighet med nationella förhållanden.

Bakgrund till förslaget för den ekonomiska dimensionen

Den ekonomiska dimensionen, tidigare benämnd som ekonomiskt kapital, avviker på flera sätt från de andra dimensionerna. För det första är den ekonomiska dimensionen omstridd vad gäller om det ens har med hållbarhet att göra samt i vilken mån ekonomisk utveckling kan tillåtas ske på bekostnad av de andra hållbarhetsdimensionerna. På exempelvis KTH:s hemsida beskrivs de olika skolorna kring ekonomisk hållbarhet på följande vis:

”I den första av dessa två definitioner förstås ekonomisk hållbarhet som en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten. En ökning av ekonomiskt kapital får alltså inte ske på bekostnad av en minskning i naturkapital eller socialt kapital.

I den andra definitionen likställs ekonomisk hållbarhet med ekonomisk tillväxt, vilken anses vara hållbar så länge den totala mängden kapital ökar. Ett ökat ekonomiskt kapital kan därmed tillåtas att ske på bekostnad av en minskning av andra tillgångar i form av naturresurser, ekosystemtjänster eller välfärd.

Slutligen finns det även de som avstår från att använda ekonomisk hållbarhet som begrepp för att istället prata om ekonomin som ett verktyg där dess strukturer och institutioner antingen främjar eller hämmar en hållbar utveckling. Vilken av dessa definitioner som bör råda är en värderings-

23 Finansinspektionen (2020), Den svenska bolånemarknaden, 2 april 2020, s. 3.

24 <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-9-hallbar-industri-innovationer-och-infrastruktur/>, hämtat 2020-05-18

fråga bland forskare²⁵ och där är man fortfarande inte helt överens.”²⁶

Att ökning av ekonomiskt kapital inte får ske på bekostnad av de andra kapitalen kan definieras som *stark hållbarhet*. Den andra definitionen ovan, att ökning av ekonomiskt kapital kan tillåtas ske på bekostnad av minskning av andra tillgångar, brukar beskrivas som *svag hållbarhet*. BRP+ tar inte ställning till dessa olika definitioner av hållbarhet, och i förstudien framgick det även att man inte nådde konsensus i hur mätsystemet skulle förhålla sig till dem.²⁷

Analysen avgör hur de olika synsätten hanteras. Det har dock framkommit kritik på flera av indikatorerna inom det ekonomiska kapitalet:

- Kommunernas resultaträkning som mått på värdeförstörelse: En synpunkt är att måttet inte håller för granskning. Kommunernas resultaträkning är i och för sig ett viktigt mått för god ekonomisk hushållning, men har mindre relevans som indikator för värdeförstörelse. Kommunernas investeringar har lyfts som viktigare. Indikatorn fanns inte med i den första versionen av BRP+ utan har tillkommit senare.
- Rivningar av lägenheter som mått på värdeförstörelse: En synpunkt är att detta mäter i ett väldigt sent skede. Rivningar av lägenheter avser dessutom ett snitt på många år och förändras därmed väldigt långsamt. Indikatorn fanns inte med i den första versionen av BRP+ utan har tillkommit senare.
- Indikatorer för investeringar i fysiska tillgångar och i miljö: Här har det ifrågasatts i vilken mån dessa investeringar leder till starkt hållbar utveckling. Det finns även målkonflikter. Exempelvis kan bygginvesteringar ha negativa konsekvenser på människor och natur. Dessa indikatorer är dessutom inte heller möjliga att bryta ner för alla län.

Enligt de teoretiska grundprinciperna för *hållbarhet* i BRP+ ska aspekterna mäta skeenden som bidrar till eller motverkar hållbar utveckling. I teorier för det ekonomiska kapitalet avser detta i huvudsak nettoinvesteringar. Nettoinvesteringar är bruttoinvesteringar minus förslitning av befintlig kapitalstock.

Det saknas heltäckande data för nettoinvesteringar, även på nationell nivå. Därför har BRP+ delat upp det ekonomiska kapitalet i två delar där den ena avser (brutto)investeringar och den andra delen värdeförstörelse. Fokus har varit på *förstörelse* snarare än *förlitning*.

Måtten för investeringar i fasta tillgångar har avsett företagets fasta bruttoinvesteringar, miljöskyddsinvesteringar och bygginvesteringar. Dessa indikatorer har inte varit möjliga att bryta ner på samtliga län. De finansiella investeringarna har haft mer fokus på hushållens investeringar, vilket har mätts i indirekta mått som kapitalinkomst och pensionssparande.

Är alla investeringar positiva ur hållbarhetssynpunkt? En för hög investeringstakt kan innebära att man inte använder befintliga tillgångar fullt ut. En för låg investeringstakt, i kombination med förslitning av befintliga tillgångar, kan dock medföra att den ekonomiska utvecklingen avtar.²⁸ Det är inte nödvändigtvis så att alla investeringar bidrar positivt till den ekonomiska utvecklingen, dessutom tas inte hänsyn till om investeringarna medför negativ påverkan på exempelvis naturtillgångar.

25 Utredningens notering: Det är inte bara bland forskare som det finns oenighet om vilken definition som bör användas. Även på politisk nivå samt på ledningsnivå inom offentlig och privat sektor kan det finnas oenighet kring vad som är ekonomiskt hållbart.

26 KTH.se, Ekonomisk hållbarhet – Olika definitioner, hämtat 2020-05-18

27 Reglab (2014), s. 16-17.

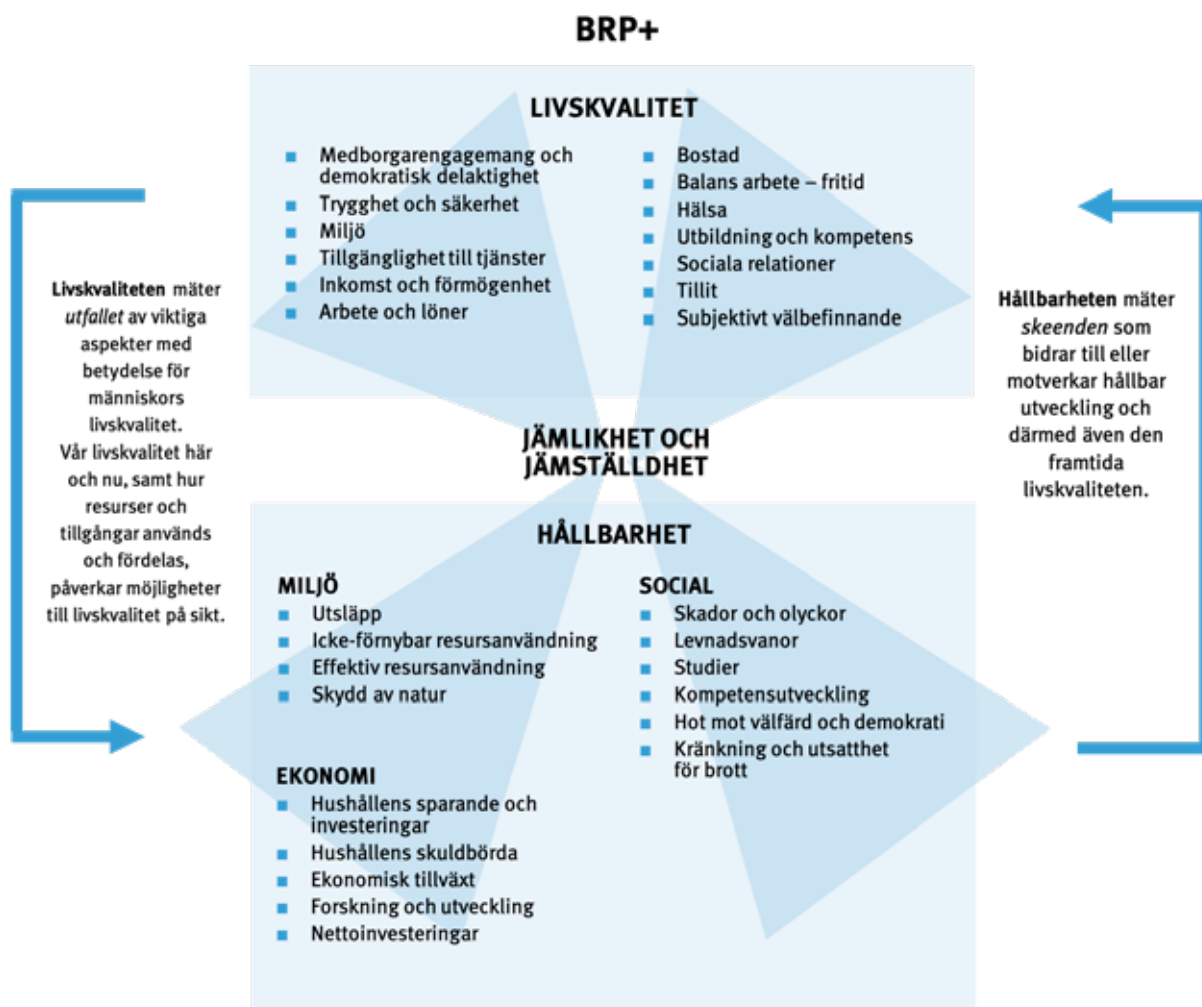
28 Se vidare hur detta beskrivs i tidigare ekonomiska förpropositioner – exempelvis Regeringens proposition 2015/16:100 Bilaga 3 – Investeringar och kapitalstock.

2.12 Illustration av BRP+

Figurerna som presenteras i detta avsnitt ska ses som inspiration till hur illustrationerna av BRP+ kan utvecklas.

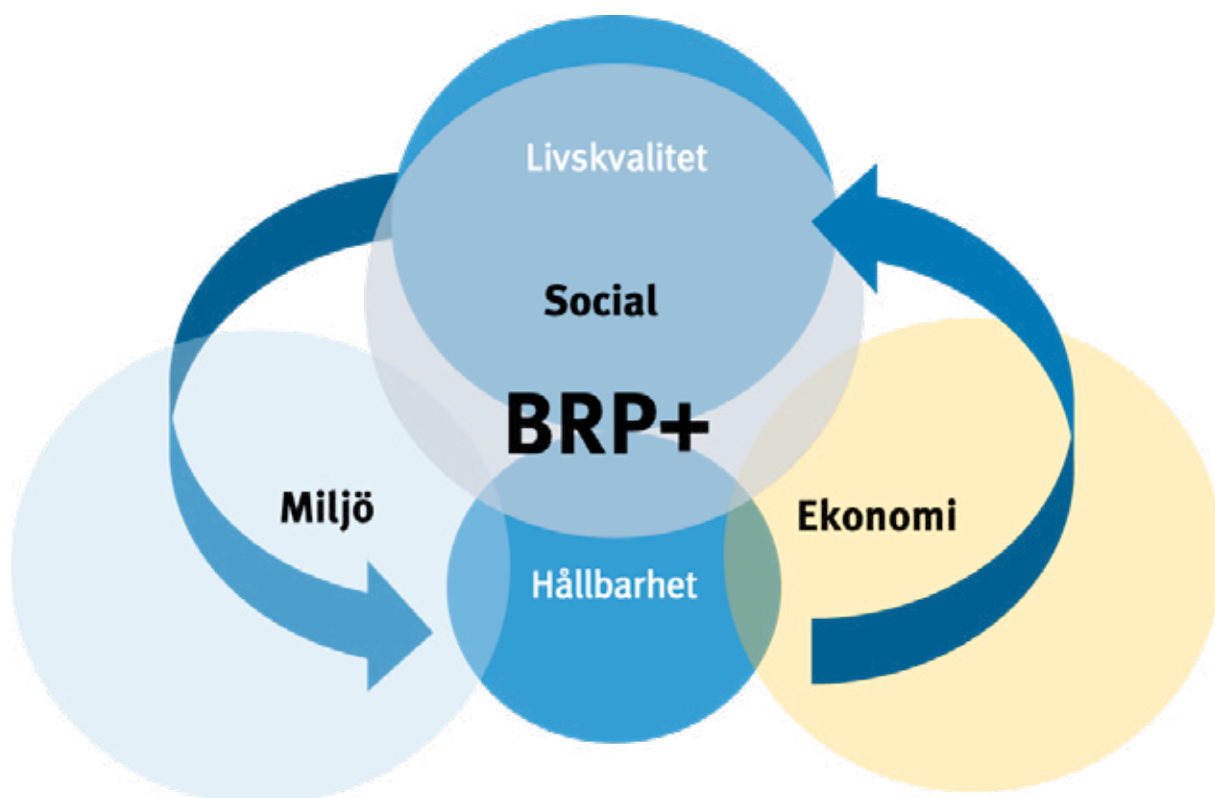
Förslaget omfattar tre delar. Den första delen tillför mer information i den nedre boxen för *hållbarhet*. Den andra delen lägger till text som beskriver pilarna till höger och vänster. Den tredje delen är ett ytterligare lager som beskriver hur BRP+ kan användas för att analysera jämlikhet och jämställdhet.

FIGUR 3. Förslag på utökad illustration av BRP+

I en förenklad beskrivning av BRP+ kan hållbarhetsdimensionerna ligga som ett raster under och visa att både *livskvalitet* och *hållbarhet* fångar in perspektiv inom alla hållbarhetsdimensioner. En del av cirkeln för livskvalitet ligger utanför hållbarhetsdimensionerna, för att visa att perspektiven har definierats utifrån vad som påverkar livskvalitet – och inte nödvändigtvis definieras utifrån hållbarhet. Cirkeln för *hållbarhet* avser perspektiv inom samtliga hållbarhetsdimensioner, och till skillnad från *livskvalitet* ligger den i sin helhet innanför cirkelarna för hållbarhetsdimensionerna. Pilarna finns fortfarande kvar för att illustrera att *livskvalitet* och *hållbarhet* påverkar varandra.

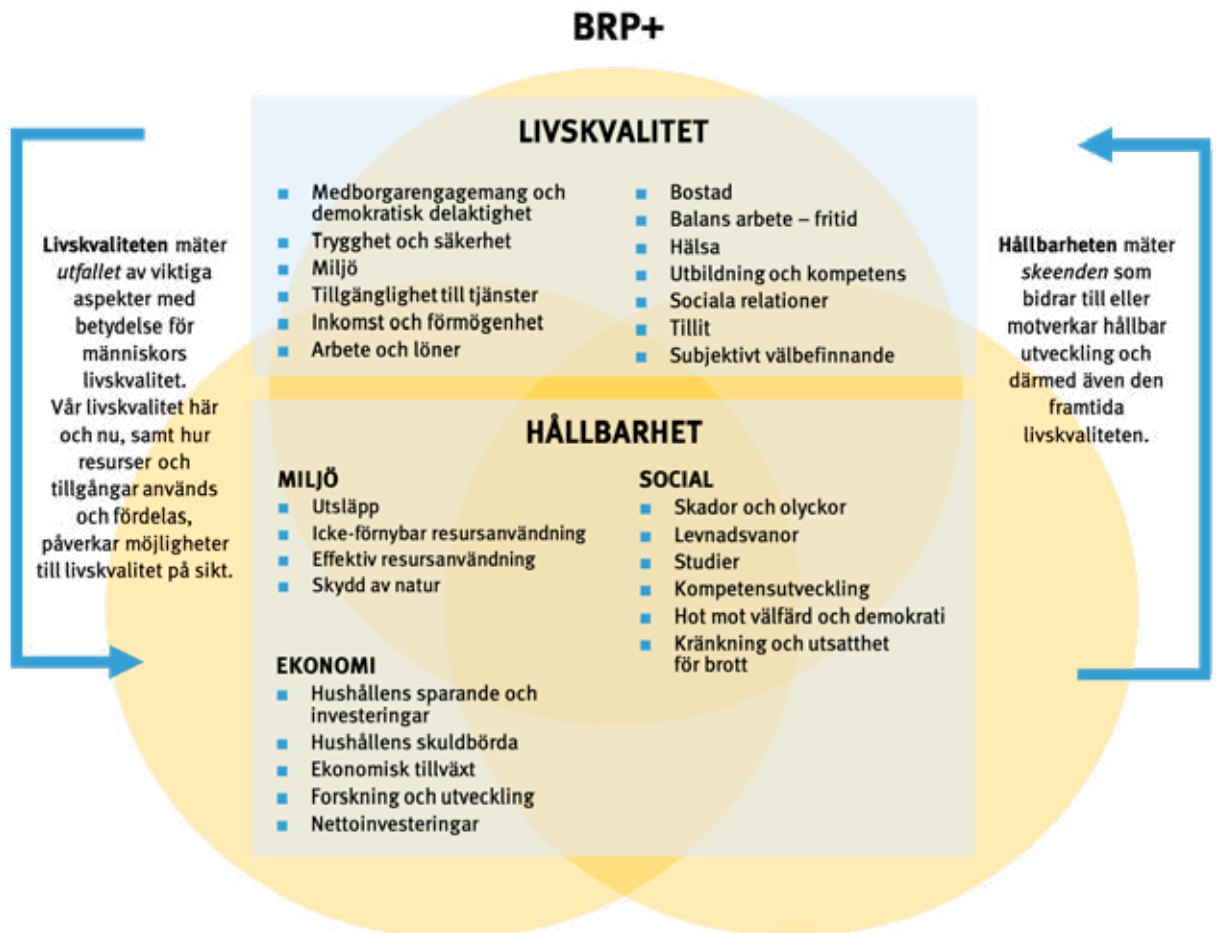
FIGUR 4. Förslag på illustration av BRP+ med hållbarhetsdimensioner

Figur 5 är en utökad variant, något mer komplicerad eftersom det är många perspektiv på samma gång.

FIGUR 5. Förslag på utökad illustration av BRP+ med hållbarhetsdimensioner

3. BRP+ OCH AGENDA 2030

När BRP+ utvecklades fanns inte Agenda 2030 och de globala målen. Att använda BRP+ går dock i linje med det globala målet 17.19:

”Till 2030 bygga vidare på befintliga initiativ för att utveckla mått på framsteg som görs mot hållbar utveckling som kompletterar BNP samt stödja uppbyggnad av statistisk kapacitet i utvecklingsländerna.”

BRP+ har fokus på långsiktig livskvalitet medan Agenda 2030 fokuserar på hållbar utveckling. Den subjektiva livskvaliteten inkluderades inte som ett mål i sig i Agenda 2030, men är ett viktigt perspektiv i BRP+. En annan viktig skillnad är att Agenda 2030 fokuserar på genomförandet av den hållbara utvecklingen medan BRP+ snarare visar utfallet av livskvalitet samt sådant som påverkar livskvaliteten på lång sikt. BRP+ skulle möjligen i framtiden kunna inkludera perspektiv på genomförande, men kanske inte med indikatorer utan snarare med beskrivningar av exempelvis samverkansbehov och metoder för fördjupad analys. Överlag finns det mer likheter än skillnader och BRP+ lämpar sig väl som mätsystem för att på analysera hållbar utveckling i svenska regioner.

Några viktiga principer i Agenda 2030:

- **Agendan är universell**
För BRP+ innebär det att hänsyn behöver tas till hur hållbarheten över tid påverkar den globala hållbara utvecklingen.
- **Målen är integrerade och odelbara**
För BRP+ innebär det att konsekvenser inom samtliga hållbarhetsdimensioner behöver integreras.
- **Ingen ska lämnas utanför**
För BRP+ innebär det att hänsyn behöver tas till hur olika grupper i samhället påverkas.

BRP+ har aspekter och indikatorer som både är relevanta för långsiktig livskvalitet och hållbar utveckling lokalt och globalt. På samma sätt som målen i Agenda 2030 ska hanteras integrerat ska även teman och aspekter i BRP+ analyseras tillsammans. I genomförandet av Agenda 2030 ska människor i samhället med sämst förutsättningar beaktas särskilt. Även i BRP+ analyseras utfallet utifrån bakgrundsfaktorer som kön, utbildningsnivå eller socioekonomi i den mån det är möjligt.

BRP+ och Agenda 2030 kompletterar varandra. BRP+ kan exempelvis vara ett stöd i arbetet med att följa upp de globala målen på ett integrerat sätt. BRP+ täcker in aspekter av samtliga mål i Agenda 2030 men däremot inte alla perspektiv i genomförandet. För den som vill använda BRP+ för analys i relation till Agenda 2030 ges i bilaga 4 en kort beskrivning av hur BRP+ relaterar till målen i Agenda 2030. Indikatorernas koppling till Agenda 2030 i BRP+ presenteras även i indikatorlistan i nästa avsnitt.

4. Förslag på aspekter och indikatorer

I listan nedan visas de indikatorer som föreslås ingå i den reviderade versionen av BRP+.²⁹ En del indikatorer har flyttats eller tagits bort till följd av förslagen i översynen. Inom ramen för översynen har även jämförelser gjorts med RKA:s indikatorer för Agenda 2030 samt till viss del även med SCB:s indikatorer för hållbar utveckling.³⁰ För att undvika onödiga skillnader mellan systemen har nya indikatorer lagts till. Även andra källor har använts i övervägandet kring vilka indikatorer som ska behållas, tas bort eller läggas till, exempelvis Sveriges Miljömål och OECD:s Better Life Index (eller den regionala mot

svarigheten Regional Well-being). Fler indikatorer har även lagts till omkring jämställdhet, med utgångspunkt i RKA:s indikatorer för Agenda 2030 och indikatorer i Kolada för jämställdhet.³¹ I tabellen anges också vilket eller vilka mål i Agenda 2030 som indikatorerna i huvudsak relaterar till. Det är inte en heltäckande analys av hur BRP+ förhåller sig till Agenda 2030 utan endast exempel.

Efter tabellen finns en redogörelse av de indikatorer som flyttats eller tagits bort.

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	KOMMENTAR	AGENDA 2030
LIVSKVALITET				
T1. Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet				
	Demokratisk delaktighet	Andel som röstat i senaste kommunvalet		16
	Demokratisk delaktighet	Valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030. Ger tillsammans med indikator ovan en indikation på segregation i regionen eller kommunen.	16
	Demokratisk delaktighet	Kvinnor på ordförandeposter i kommunen	Ny indikator från Kolada Jämföraren – Jämställdhet.	5
	Engagemang i civilsamhället	Antal ledartillfällen som får LOK-stöd		16, 10.2
	Upplevd delaktighet	Lågt socialt deltagande	Flyttad från Tema 11 enligt översyn från arbetsgruppen för subjektiva mått.	3-4
	Upplevd delaktighet	Elever i åk 9: På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter	Ny indikator från Skolinspektionen föreslagen av arbetsgruppen för subjektiva mått.	4.A
T2. Trygghet och säkerhet				
	Upplevd trygghet	Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	4.A
	Upplevd trygghet	Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	16, 11.7
T3. Miljö kvalitet				
	Lokal miljö	Tätortsbefolkning med grönområde inom 200 meter från bostad efter tätort	Ny indikator från SCB:s uppföljning av Agenda 2030.	11.7
	Vatten	Sjöar med god ekologisk status	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	6
	Vatten	Vattendrag med god ekologisk status	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	6
	Vatten	Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	6
	Luft	Koncentration av PM _{2.5} i luft (data saknas)		
	Buller	Störs av trafikbuller	Ny indikator från HLV föreslagen av arbetsgruppen för subjektiva mått.	11
	Kemikalier	Data saknas		
	Upplevd miljö kvalitet	Andel som är nöjda med miljöns kvalitet (data saknas)		

29 I listan ingår även förslag på nya indikatorer som tagits fram parallellt med denna översyn av arbetsgruppen för subjektiva mått.

30 <https://kolada.se/verkytyg/jamforaren/> samt <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/miljoekonomi-och-hallbar-utveckling/indikatorer-for-hallbar-utveckling/>, Hämtat 2020-05-23

31 <https://kolada.se/verkytyg/jamforaren/>

Indikatorlista

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	KOMMENTAR	AGENDA 2030
T4: Tillgänglighet till tjänster				
	Närhet till tjänster/service	Tillgång till bredband med mer än 100Mbit/s		9.1, 1.4
	Närhet till tjänster/service	Tillgång till dagligvarubutik (kortare än 2 km till närmaste)		11, 1.4
	Närhet till tjänster/service	Tillgång till grundskola (kortare än 2 km till närmaste)		11, 1.4
	Närhet till tjänster/service	Tillgång till bibliotek (saknas indikatorer)		11, 1.4
	Närhet till tjänster/service	Befolkning i kollektivtrafknära läge	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	9.1, 11.2, 1.4
	Trängsel och köer till tjänster/service	Patienter som får träffa läkare inom 7 dagar		3.8, 1.4
	Upplevd tillgänglighet till tjänster	Andel som upplever att de har god tillgänglighet till tjänster (data saknas)		
T5: Inkomst och förmögenhet				
	Levnadsstandard	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll		1.2
	Levnadsstandard	Invånare 18-64 år med låg inkomst, andel (%)	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	1.2, 10.1
	Upplevd levnadsstandard	Haft ekonomisk kris	Ny indikator från HLV föreslagen av arbetsgruppen för subjektiva mått.	1
T6: Arbete och löner				
	Integration	Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%)	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	10.7
	Integration	Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel (%)	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	10.7
	Lönekyftor	Kvinnors andel av lönesumman (arbetskommun)		5, 8.5
	Lönekyftor	Ginikoefficient, index	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	10.1
	Matchning	Andel av arbetskraften som arbetar i yrke som motsvarar deras kompetens (Matchningsgrad)		10.2
	Tillgång till arbete	Utan arbete mer än 12 månader	Flyttad från hållbarhet över tid.	10.2
	Tillgång till arbete	Sysselsättningsgrad	Ny indikator från OECD Regional Well-being index och Better Life index.	10.2
	Hemarbete	Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar	Ny aspekt. Ny indikator från Kolada Jämföraren – Jämställdhet samt Agenda 2030.	5
	Upplevda arbetsvillkor	Oro att förlora arbetet	Ny indikator från HLV föreslagen av arbetsgruppen för subjektiva mått.	
T7: Bostad				
	Trångboddhet	Trångboddhet, norm 2 eller 3	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	11.1
	Boendekostnad	Bostadskostnadens andel av disponibel inkomst (data saknas)		
	Utbud	Tillgängligt bostadsutbud (data saknas)		
	Upplevda bostadsvillkor	Andel invånare som är nöjda med sitt boende (data saknas)		
T8: Balans arbete-fritid				
	Arbetet påverkar livet utanför	Långa arbetstider (saknas indikatorer)		
	Livet utanför påverkar arbetet	Närstående med sjukdom (saknas indikatorer)		
	Upplevd balans arbete-fritid	Andel som är nöjda med balansen mellan arbete och fritid		

Indikatorlista

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	ENHET	KÄLLA
T9. Hälsa				
	Allmänt hälsoläge	Återstående förväntad medellivslängd vid födsel, kvinnor		3
	Allmänt hälsoläge	Återstående förväntad medellivslängd vid födsel, män		3
	Allmänt hälsoläge	Andel med dålig tandhälsa		3
	Allmänt hälsoläge	Andel med fetma	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	3, 2
	Sjukdomar	Nedsatt psykiskt välbefinnande		3-4
	Sjukdomar	Cancer		3
	Sjukdomar	Hjärtinfarkter		3
	Sjukdomar	Långtidssjukskrivna med psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar, andel (%)	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	3-4
	Sjukdomar	Förekomst av diabetes typ 2	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	3
	Upplevd hälsa	Självskattad hälsa	Ny indikator från HLV föreslagen av arbetsgruppen för subjektiva mått.	3
T10. Utbildning och kompetens				
	Kompetens	Genomsnittlig arbetserfarenhet 30-39 år (saknas indikatorer)		8
	Formell utbildning	Högskoleutbildning	Eventuellt ersätta med RKA:s definition.	4
	Formell utbildning	Minst gymnasial utbildning	Ny indikator från OECD Regional Well-being index och Better Life index.	4
	Upplevd kompetens	Andel som upplever att ens kompetens tas tillvara		
T11. Sociala relationer				
	Utanförskap	Unga som varken arbetar eller studerar 16-24 år (UVAS)		8.6
	Tillit	Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	10
	Upplevda sociala relationer	Avsaknad av emotionellt stöd	Ny indikator från HLV föreslagen av arbetsgruppen för subjektiva mått.	3
T12: Individuellt välbefinnande				
	Upplevd livskvalitet	<i>I vilken utsträckning är du överlag nöjd med ditt liv (boende, arbete, fritid, familj och vänner)? (saknas indikatorer)</i>		
	Känsla av lycka	<i>I vilken utsträckning upplever du (just nu) en känsla av lycka? (saknas indikatorer)</i>		
	Mål och mening med livet	<i>I vilken utsträckning upplever du att ditt liv har mål och mening? (saknas indikatorer)</i>		
	Upplevt psykiskt välbefinnande	Psykiskt välbefinnande	Ny indikator från HLV föreslagen av arbetsgruppen för subjektiva mått.	

Indikatorlista

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	ENHET	KÄLLA
HÅLLBARHET				
D1. Hållbarhetsdimension – miljö				
	Övriga utsläpp till luft	Emissioner av Kväveoxider (NOx)		11.6, 6.3, 14.3, 3.9
	Övriga utsläpp till luft	Emissioner av PM2.5	Flyttad från livskvalitet här och nu.	11.6, 3.9
	Klimatpåverkande utsläpp	Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv.	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	13
	Klimatpåverkande utsläpp	Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp (data saknas)	Ny indikator från SCB:s uppföljning av Agenda 2030.	13, 12
	Icke-förnybar resursanvändning	Bruten ballast (mark)		12.2, 6
	Icke-förnybar resursanvändning	Fjärrvärmeproduktion av icke förnybara energikällor på värmeverk inom det geografiska området (%)	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	7.2
	Icke-förnybar resursanvändning	Slutanvändning av icke-förnybara bränsletyper inom det geografiska området, MWh/inv	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	7.2
	<i>Icke-förnybar resursanvändning</i>	<i>Reducering av förnybara resurser (indikatorer saknas)</i>		
	Effektiv resursanvändning	Tillvarataget avfall		12.4, 11.6
	Effektiv resursanvändning	Insamlat hushållsavfall totalt, kg/person	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	12.5
	Skyddade naturresurser	Skyddad landareal		15
	Skyddade naturresurser	Skyddad sötvattensareal		15, 6
	Skyddade naturresurser	Vattentäkter med vattenskyddsområde	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	6
D2. Hållbarhetsdimension – social				
	Skador och olyckor	Arbets-skador		8.8
	Skador och olyckor	Antal personer med skador som kräver slutenvård	Flyttad från livskvalitet här och nu.	3
	Skador och olyckor	Antal trafikolyckor	Flyttad från livskvalitet här och nu.	3.6
	Skador och olyckor	Falloyckor (invånare 65+ vårdade)		3
	Levnadsvanor	Risikkonsumenter av alkohol		3.5
	Levnadsvanor	Röker dagligen		3.5
	Levnadsvanor	Fysisk aktivitet minst 30 min/dag		3
	Levnadsvanor	Äter rekommenderat intag av frukt och grönt		2.1
	Studier	Barn som går i förskola		4.2
	Studier	Avslutat gymnasieskola		4
	Studier	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	4
	Kompetensutveckling	Indikatorer saknas		
	Hot mot välfärd och demokrati	Ekonomisk brottslighet, anmälda brott		16
	Hot mot välfärd och demokrati	Politiker utsatta för hot, våld, trakasserier, skadegörelse och stöld		16
	Kränkning och utsatthet för brott	Hot-, kränkings- och frihetsbrott, anmälda brott		16, 10.3
	Kränkning och utsatthet för brott	Sexualbrott, anmälda brott		5.2, 16
	Kränkning och utsatthet för brott	Utsatthet för egendomsbrott	Flyttad från livskvalitet här och nu.	16
	Kränkning och utsatthet för brott	Utsatthet för våldsbrott (misshandel, hot och personrån)	Flyttad från livskvalitet här och nu.	16.1

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	ENHET	KÄLLA
D3. Hållbarhetsdimension – ekonomi				
	Hushållens investeringar och sparande	Kapitalinkomst 30-64 år		Svårplacerad
	Hushållens investeringar och sparande	Pensionssparande 20-64 år, kr/inv (ej privat)		1, 10.4
	Hushållens skuldbörda	Samlad skuldkvot för bolån		Svårplacerad
	Ekonomisk tillväxt	BRP per invånare	Ny indikator från RKA:s Agenda 2030.	8.1
	Forsknings-investeringar	FoU-utgifter företag		9-5
	Forsknings-investeringar	FoU-utgifter universitet, stat, landsting		9-5
	Nettoinvesteringar	Nettoinvesteringar i fasta tillgångar (indikatorer saknas)	Ny tom indikator som ersätter de tidigare aspekterna värdeförstörelse och investeringar i fysiska tillgångar.	8

Indikatorer som bytt plats

- Indikatorer för arbetslöshet samlas under *livskvalitet*. Det är en återgång till hur systemet var utformat vid lanseringen 2016. Arbetslöshet är i huvudsak ett mått på befolkningens status på arbetsmarknaden här och nu snarare än ett flöde. Långtidsarbetslöshet påverkar givetvis livskvalitet på lång sikt, men det gör även flera andra mått under *livskvalitet* som trångboddhet och lågt socialt deltagande.
- Statistik över skador och olyckor samlas under *hållbarhet*, under den sociala dimensionen. Det är på sätt och vis utfallsmått men beskriver snarare ett skeende som påverkar hälsan än ett sammanfattande mått på hälsoläget för hela befolkningen.
- Utsatthet för brott, eller snarare statistik över anmälda brott, samlas under *hållbarhet*, under den sociala dimensionen. Anmälda brott kan även vara en signal på livskvalitet, men är i huvudsak ett skeende som påverkar trygghet och hälsa. Som för många andra indikatorer och aspekter finns det samband mellan perspektiven ”här och nu” och ”över tid”. Perspektiv som brist på tillit i samhället, klyftor och socioekonomiska förhållanden kan bidra till ökad brottslighet och därmed motverka hållbar utveckling vilket i sin tur har påverkan på livskvaliteten på kort och lång sikt.
- Förekomst av cancer och hjärt- och kärlsjukdomar, liksom andra sjukdomar. I detta fall föreslås att sjukdomsmått fortsättningsvis används som indikatorer på status här och nu på grund av att det är ett utfall av genetik och levnadsförhållanden snarare än ett flöde som påverkar hälsan på sikt.

Indikatorer som tagits bort

- Nettoinkomst har tagits bort och ersatts med invånare 18-64 år med låg inkomst.
- Sysselsättningsgrad födda utanför Europa har ersatts med indikatorerna förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) med en vistelsetid på 4-6 år samt andel som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar).
- Arbetslöshet samt utan arbete mer än 24 månader har tagits bort. Långtidsarbetslösa, utan arbete mer än 12 månader, har behållits.
- Genomsnittlig bostadsyta per person i hyresrätt har ersatts med trångboddhet enligt norm 2 (och 3).
- PM2.5 och NOx inkluderas i BRP+, vilka även följs upp i RKA:s Agenda 2030 indikatorer. PM10, arsenik, kadmium, nickel, benso(a)pyren och kolmonoxid har därmed tagits bort.
- Själv mord har tagits bort. Denna indikator var inte med från början och är svår att mäta på kommunnivå på grund av små tal.
- MPR-vaccinerade barn 3 år tas bort. Skillnaderna är små både mellan regioner och över tid och indikatorer av åtgärdskaraktär ska användas i så låg utsträckning som möjligt.
- Andel personer som besökte familjerådgivning för samtal tas bort. Svårt att bedöma vad som är en bra nivå.
- Inskrivna barn per årsarbetare tas bort. Indikatorn är ett mått på uppföljning av åtgärder för att höja kvaliteten.
- Lärare i SFI med pedagogisk högskoleexamen tas bort. Indikator är ett mått på uppföljning av kvalitet i verksamheten. Kan dock, liksom indikatorn ovan, läggas till av kommuner för att följa hur verksamheten kan bidra till hållbarhet över tid.

- Resultaträkning kommun tas bort. Svag koppling till värd förstörelse. Ersätts med en tom aspekt avseende nettoinvesteringar.
- Rivningar av lägenheter i flerbostadshus (medelvärde 2000-2016) tas bort. Svårt att följa upp på kommunnivå och förändras långsamt. Dessutom snävt perspektiv på aspekten värd förstörelse. Aspekten värd förstörelse borde snarare avse kapitalförslitning baserat på mätsystemets tidigare teoretiska angreppssätt. Ersätts med en tom aspekt avseende nettoinvesteringar.
- Bygginvesteringar, fasta bruttoinvesteringar samt industrins miljöskyddsinvesteringar tas bort. Går inte att följa upp på länsnivå. Ersätts med en tom aspekt avseende nettoinvesteringar.
- Medborgardelaktighet (antal grupper som nås) tas bort. Trubbigt och snävt mått på medborgardelaktighet. Avser snarare verksamhetsuppföljning eller åtgärd. Avser dessutom perioder på 4 år.
- SME som arbetar med social hållbarhet tas bort. Går inte att bryta ner på kommun och har svag koppling till aspekten samhällsförtroende. Svårt att följa över tid.

Intervjuer

Under intervjuerna har flera frågeställningar behandlats med fokus på hållbarheten över tid i BRP+. Nedan ges några exempel på frågor som diskuterats.

- Baserat på mätsystemet för OECD:s Better Life Initiative mäts hållbarhet i BRP+ uppdelat på fyra kapitalstockar: naturkapital, ekonomiskt kapital, humankapital och socialt kapital. Vilka är för- och nackdelarna med detta angreppssätt?
- I BRP+ har kapitalstockarna delats upp i aspekter och indikatorer som är närande eller tärande. För- och nackdelar?
- Är det några viktiga områden/aspekter som inte fångas upp inom ramen för kapitalstockarna idag? Finns det något som borde exkluderas?
- Det finns flera beröringspunkter mellan de två delarna "Livskvalitet här och nu" och "Hållbarheten över tid" (kapitalstockarna)? Hur kan det hanteras?
- Hur kan mätsystemet BRP+ komplettera och fördjupa Agenda 2030-arbetet?
- Andra utmaningar eller möjligheter med teorin, mätbarheten, pedagogik eller användandet av BRP+?
- Bör man mäta stockarnas kvantitet/storlek och/eller kvalitet? Är det möjligt?
- Bör man istället, eller också, mäta flöden – skeenden som påverkar stockarna antingen positivt eller negativt (hittills har BRP+ i huvudsak fokuserat på detta)?
- Bör man mäta ett nuläge och/eller förändring (gäller både stockar och flöden)?
- Bör man väga in kommuner och regioners rådighet i val av indikatorer? Bör man mäta olika saker på kommunal och regional nivå, och kanske vissa aspekter endast på nationell nivå?
- Andra idéer på hur BRP+ kan användas för att ge bra beslutsunderlag i regioner och kommuner? Vilka risker och möjligheter finns det? Hur ska det i sådana fall hanteras?
- Idag beräknas även index. Detta för att skapa bättre överblickbarhet avseende nuläge och utveckling för olika områden samt för att uppmuntra till en mer övergripande analys. Indikatorer vägs ihop till aspekter, och aspekter vägs ihop till teman/kapital. Tankar kring detta?

Följande personer/organisationer har intervjuats inom ramen för översynen.

- **Karl-Henrik Robért**
Professor i strategisk hållbar utveckling på Blekinge tekniska högskola. En av huvudfigurerna bakom mätsystemet för hållbar strategisk utveckling (Framework for Strategic Sustainable Development).
- **Martin Berlin**
Forskare i nationalekonomi, nu på Folkhälsomyndigheten. Har skrivit sin avhandling om att mäta (subjektiv) livskvalitet.
- **Tomas Hanell**
Forskardoktor med säte på Helsingfors universitet. Har i sin doktorsavhandling skrivit om regional livskvalitet i EU.
- **Viveka Palm**
Adjungerad professor på KTH (Hållbarhet, utvärdering o styrning) samt biträdande avdelningschef på SCB. Varit delaktig i det arbete på OECD som sedan legat till grund för BRP+.
- **Kristian Skånberg**
Ph. D i nationalekonom vid Handelshögskolan i Stockholm samt systemekologi på Stockholms universitet. Arbetar åt bland annat SEI (Stockholm Environment Institute).
- **Länsstyrelserna**
Samlad intervju med flera representanter för deras arbete med Agenda 2030, energi och klimat, miljöportalen, RUS, mänskliga rättigheter och andra hållbarhetsinitiativ.
- **Jonas Frykman**
Arbetar på SKR med sociala hållbarhetsfrågor. Är även före detta utredningssekreterare för Agenda 2030 – delegationen.

Dessutom har samtal förts med **Anna Norin** som arbetar med analys av hållbar utveckling vid Region Västerbotten och är tidigare projektledare för BRP+.

Socialt kapital

Det finns olika sätt att dela upp och analysera socialt kapital, men ett vanligt förekommande sätt är dela in det sociala kapitalet i fyra delar enligt tabellen nedan.

TABELL 1. Fyra tolkningar av det sociala kapitalet³²

	Nätverksstrukturer och aktiviteter	Produktiva resurser
Individ	Personliga relationer	Stöd från sociala nätverk
Kollektiv	Medborgarengagemang	Tillit och kooperativa normer

Personliga relationer avser individers nätverk med personer man känner samt sociala beteenden som bidrar till att skapa nätverk och bibehålla dessa. *Stöd från sociala nätverk* avser utfallet från de personliga relationerna som en resurs – exempelvis emotionellt, materiellt, finansiellt, intellektuellt och professionellt stöd. Medborgarengagemang avser aktiviteter där människor bidrar i det civila samhället och samhället i övrigt, exempelvis i volontärarbete eller politiskt engagemang. Tillit och kooperativa normer avser tillit, sociala normer och delade värden som är en förutsättning för att samhället ska fungera och möjliggör ömsesidig vinning i att samarbeta. Alla dessa perspektiv på social hållbarhet bidrar sammantaget till bättre förutsättningar för materiellt välstånd, livskvalitet, ekonomisk tillväxt, miljövård och social sammanhållning.³³

Utfallet av det sociala kapitalet här och nu enligt ovan mäts framförallt under *livskvalitet*, exempelvis genom medborgarengagemang (ledartillfällen med LOK-stöd), sociala relationer (lågt socialt deltagande) och tillit (mäts inte idag, men bör enligt förslag inkluderas i *livskvalitet*). Om indikatorer även skulle läggas till med hänsyn till vilket stöd (exempelvis emotionellt) man har från sin omgivning (sina nätverk) så skulle alla delar ovan fångas upp på något sätt i *livskvalitet*. Om detta är tillräckliga mått på socialt kapital kan ifrågasättas, men det ger i alla fall signaler på statusen här och nu.

Det är även vanligt att beskriva det sociala kapitalet utifrån *bonding* (sammanlänkande) och *bridging* (överbryggande). Den sammanlänkande delen består i huvudsak av starkt knutna inåtvända nätverk bestående av människor med liknande bakgrund och värderingar medan den överbryggande delen består i svagare knutna utåtblickande nätverk som för samman människor med olika bakgrund. Människor har ofta olika typer av relationer och nätverk som mer eller mindre är sammanlänkande eller överbryggande. Båda typerna av nätverk kan fylla viktiga funktioner. Sammanlänkande nätverk kan

skapa trygga relationer där man stöttar varandra, medan de överbryggande nätverken motverkar friktioner mellan grupper och därmed även bidrar till mer övergripande samarbetsnormer.³⁴ I *hållbarhet* har detta perspektiv inkluderats delvis genom att lägga till en tom aspekt avseende segregation, vilket i bästa fall kan bidra till det mer sammanlänkande kapitalet samtidigt som det kan motverka det överbryggande kapitalet.

Mätetal som brukar användas för att beskriva det sociala kapitalet är ofta mått på utfall eller status här och nu på de olika områdena ovan. Exempelvis nuläge kring ens sociala deltagande, om man kan få stöd från sin omgivning, hur engagerad man är i civilsamhället samt om man känner tillit till andra människor eller samhället. Mekanismerna bakom hur det sociala kapitalet kan påverkas är svårsmätbara och komplexa och mycket fokus läggs snarare på hur det sociala kapitalet påverkar människors välstånd och livskvalitet samt ekonomin och samhället som helhet.

³² Scrivens, K. & Smith C. (2013), Four Interpretations of Social Capital: An Agenda for Measurement, OECD Statistics Working Papers 2013/06, s. 19.

³³ Ibid. s. 20.

³⁴ Ibid. s. 35.

BRP+ jämfört med öppna jämförelser för folkhälsa

I denna bilaga beskrivs skillnader och likheter mellan BRP+ och öppna jämförelser för folkhälsa³⁵ för att exemplifiera skillnader i hur indikatorer grupperas. BRP+ ska inte ses som en indikatorlista, utan ett mätsystem för analys. Avsikten med denna jämförelse är att sätta BRP+ i en annan kontext och baserat på detta förklara varför BRP+ delar in indikatorer i teman och aspekter på ett annat sätt. Ett ytterligare sådant exempel presenteras i nästa avsnitt där BRP+ jämförs med Agenda 2030.

Enligt öppna jämförelser för folkhälsa delas indikatorer in i perspektiven hälsa i befolkningen, livsvillkor och levnadsförhållanden samt levnadsvanor och slutligen i bakgrundsvariabler. Den typen av indikatorer som mäts under perspektivet hälsa i befolkningen återfinns oftast i *livskvalitet* i BRP+ avseende befolkningens övergripande hälsa (allmänt hälsoläge i BRP+) samt sjukdomar och dödlighet och psykisk ohälsa (sjukdomar i BRP+). Skador, som i öppna jämförelser mäts under hälsa i befolkningen, återfinns däremot i BRP+ under *hållbarhet*. Skador och olyckor har både en direkt och mer långsiktig påverkan på hälsan, och i BRP+ är dessa indikatorer mätt på skeenden som påverkar *hållbarhet* och *livskvalitet*. De tidigare nämnda områdena (allmänt hälsoläge och sjukdomar) kategoriseras i BRP+ snarare som utfallsmått/statusmått på det mer övergripande hälsoläget här och nu, vilket i sin tur speglar förutsättningarna för *livskvalitet*.

I öppna jämförelser för folkhälsa finns även en dimension som avser livsvillkor och levnadsförhållanden. Under detta område finns det en större variation på var dessa indikatorer återfinns i BRP+, antingen *livskvalitet* eller *hållbarhet*. Mått på studiedeltagandet, som barn i förskola och gymnasielever som klarat av sina studier, återfinns i BRP+ under *hållbarhet*. I öppna jämförelser för folkhälsa avser dessa mått snarare att fånga upp levnadsförhållanden. Detta är egentligen ingen motsättning utan visar snarare på komplexiteten i samhället. Tidigare studier baserat på BRP+ har exempelvis visat att gymnasielever som klarat av sin utbildning har särskilt stark samvariation med flera aspekter under *livskvalitet*. Denna indikator har inkluderats i *hållbarhet* eftersom det avser ett skeende som påverkar den framtida utbildningsnivån samtidigt som det är av betydelse för att kunna utveckla sin kompetens. Indikatorn speglar även unga människors förutsättningar att klara av sin utbildning, vilket i sin tur ger en bild av deras livsvillkor och samhällets förutsättningar att kunna ge unga det stöd de behöver. På så vis ger indikatorn en bild av både

livskvaliteten här och nu samtidigt som det är en viktig indikator på framtida förutsättningar för livskvaliteten.

I BRP+ kan andelen som klarar gymnasiet ses som ett skeende som i hög grad påverkas av livskvaliteten här nu, vilket i sin tur även påverkar förutsättningarna för livskvaliteten på lång sikt. Andra mått i öppna jämförelser för folkhälsa rörande livsvillkor och levnadsförhållanden ingår däremot under livskvalitet, såsom arbetslöshet, unga som varken arbetar eller studerar, valdeltagandet samt tillit. Dessa mått speglar olika perspektiv av betydelse för utfallet av livskvalitet avseende sysselsättningsstatus och delaktighet.

I öppna jämförelser för folkhälsa finns det en dimension avseende levnadsvanor som i huvudsak återspeglas i aspekten med samma namn under den sociala hållbarheten i BRP+, men med något färre indikatorer. Slutligen finns det även en sista dimension i öppna jämförelser för folkhälsa med bakgrundsvariabler, exempelvis andel förvärvsarbetande, utbildningsnivå samt ekonomiskt utsatta hushåll. Denna typ av indikatorer ingår i BRP+ under *livskvalitet* eftersom det speglar viktiga förutsättningar för just livskvaliteten här och nu.

BRP+ har ett vidare perspektiv än folkhälsa, vilket är långsiktig livskvalitet. Utformningen av BRP+ ska vara ett stöd i analysen rörande faktorer som påverkar livskvaliteten och hållbarheten samt hur dessa olika delar hör ihop. Det går inte att komma ifrån att det är en komplex verklighet som hanteras, och BRP+ kan inte i sig själv ge alla svaren. Dock kan BRP+ ge viktiga signaler på utmaningar och möjligheter för att skapa långsiktig livskvalitet.

BRP+ och de 17 globala målen

Bilagan avser inte att ge en komplett bild av hur indikatorerna i BRP+ överlappar med agenda 2030 utan bör snarare ses som exempel.

Ingen fattigdom

Viktiga perspektiv inom ramen för detta mål inkluderas i flera temaområden i BRP+, exempelvis tillgänglighet till tjänster, inkomst och förmögenhet samt ekonomisk hållbarhet över tid. Relevanta delmål som inkluderas i BRP+ är exempelvis 1.4 lika rätt till egendom, grundläggande tjänster, teknologi och ekonomiska resurser, 1.1 utrota den extrema fattigdomen samt 1.2 minska fattigdomen med minst 50 procent.

Ingen hunger

Relevanta aspekter av framförallt felnäring följs upp i temaområdet för hälsa (fetma) och under den sociala hållbarheten över tid med avseende på levnadsvanor (kostvanor).

God hälsa och välbefinnande

Det finns ungefär 20 indikatorer i BRP+ som har bäring på god hälsa och välbefinnande. Relevanta aspekter av mål 3 inkluderas i temaområdena tillgänglighet till tjänster, balans arbete-fritid, hälsa, miljömässig hållbarhet (hälsofarliga utsläpp) samt i den sociala hållbarheten (skador och olyckor samt levnadsvanor).

Många av indikatorerna i BRP+ är viktiga för den övergripande uppföljningen av hälsa och välbefinnande. Exempel på delmål som även inkluderas i BRP+ är 3.4 minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa, 3.5 förebygg och behandla drogmissbruk, 3.6 minska antalet dödsfall och skador i vägtrafiken, 3.8 tillgängliggör sjukvård för alla samt 3.9 minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar.

God utbildning för alla

God utbildning för alla fångas in av temaområdet utbildning samt inom ramen för trygghet och säkerhet (trygghet i skolan). Även inom den sociala hållbarheten fångas viktiga aspekter av utbildning in, som barn i förskola och skolresultat. Exempel på delmål som inkluderas i BRP+ är 4.2 lika tillgång till förskola av god kvalitet, 4.4 öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet samt 4.a skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer.

Jämställdhet

Jämställdhet fångas delvis in genom aspekterna för löneklyftor och hemarbete

(föräldrapenning) inom temaområdet arbete och löner samt med indikatorn kvinnor på ordförandeposter i kommunen inom temaområdet medborgarengagemang och demokratisk delaktighet. Inom den sociala hållbarheten finns aspekter av relevans för delmålet 5.2 utrota våld mot och utnyttjande av kvinnor och flickor. Jämställhetsperspektivet i BRP+ är främst mer övergripande genom att indikatorer inom alla områden, där så är möjligt och relevant, kan analyseras och följas upp för olika grupper, exempelvis uppdelat på kvinnor och män.

Rent vatten och sanitet

I BRP+ fångas flera perspektiv på rent vatten in, exempelvis inom temaområdet miljö i livskvalitet samt inom miljödimensionen i hållbarhet. Indikatorerna fokuserar både på utfall, flöden och skydd av vatten – exempelvis vattenkvalitet och kvantitativ status, utsläpp som leder till försurning, brytning av ballast samt vattentäkter med vattenskyddsområde.

Hållbar energi för alla

Indikatorer för hållbar energi inom BRP+ avser i huvudsak delmål 7.2 öka andelen förnybar energi i världen. Energiproduktionens och -användningens påverkan på miljön fångas även i aspekten klimatpåverkande utsläpp.

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Exempel på delmål som fångas in i BRP+ är 8.1 hållbar ekonomisk tillväxt, 8.5 full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla, 8.6 främja ungas anställning, utbildning och praktik samt 8.8 skydda arbetstagarers rättigheter och främja trygg och säker arbetsmiljö för alla. Dessa perspektiv finns inom temaområdena arbete och löner samt sociala relationer, men även inom den sociala och ekonomiska hållbarheten med avseende på ekonomisk tillväxt samt skador och olyckor.

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Detta mål, som i huvudsak fokuserar på genomförandet av den hållbara utvecklingen, fångas till viss del in i BRP+. Framförallt för delmål 9.1 skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer samt 9.5 öka forskningsinsatser och teknisk kapacitet inom industrisektorn. Dessa perspektiv inkluderas i temaområdet tillgänglighet till tjänster samt i den ekonomiska hållbarheten med avseende på investeringar i forskning och utveckling.

Minskad ojämlikhet

Det finns flera indikatorer inom BRP+ som har bäring på målet om minskad ojämlikhet. I BRP+ fångas detta delmål i huvudsak in mer övergripande genom att analysera alla indikatorer, där så är möjligt och relevant, uppdelat på olika bakgrundsvariabler som kön, utbildning, bakgrund och socioekonomi. Exempel på delmål som inkluderas i BRP+ är 10.1 minska inkomstklyftorna, 10.2 främja social, ekonomisk och politisk inkludering, 10.3 säkerställ lika rättigheter för alla och utrota diskriminering, 10.4 anta skatte- och socialskyddspolitik som främjar jämlikhet samt 10.7 främja ansvarsfull och säker migration. Mål 10 och nämnda delmål fångas in i temaområdena för medborgarengagemang och demokratisk delaktighet, inkomst och förmögenhet, arbete och löner (integration, matchning, tillgång till arbete och löneklyftor) samt genom mått på avsaknad av tillit. Även inom den sociala och ekonomiska hållbarheten fångas viktiga perspektiv in på kränkning och pensionssparande.

Hållbara städer och samhällen

Det finns ungefär tio indikatorer i BRP+ som har bäring på mål 11, till exempel delmålen 11.1 säkra bostäder till överkomlig kostnad, 11.2 tillgängliggör hållbara transportsystem för alla, 11.6 minska städernas miljöpåverkan samt 11.7 skapa säkra och inkluderande grönområden för alla. Mål 11 och dess delmål fångas in inom ramen för temaområdena trygghet och säkerhet, miljö, tillgänglighet till tjänster samt bostad. Även inom miljödimensionen i hållbarhet inkluderas relevanta perspektiv på utsläpp och avfallshantering.

Hållbar konsumtion och produktion

I BRP+ fångas detta mål i huvudsak in inom ramen för den miljömässiga hållbarheten, exempelvis med konsumtionsbaserade utsläpp (indikatorer saknas dock) samt icke-förnybara och effektiv resursanvändning. Exempel på delmål som beaktas är 12.2 hållbar förvaltning och användning av naturresurser, 12.4 ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall samt 12.5 minska mängden avfall markant.

Bekämpa klimatförändringarna

Detta mål fångas in i huvudsak in med klimatpåverkande utsläpp inom den miljömässiga hållbarheten i BRP+. Även flera andra indikatorer i miljödimensionen i BRP+ inkluderar mått som har påverkan på klimatet med avseende på resursanvändning.

Hav och marina resurser

Detta mål inkluderas inte i BRP+ i någon större omfattning, vilket framförallt beror på relevansen för alla län. Det delmål som i huvudsak fångas in är 14.3 minska havsförsurningen. Det vore möjligt att komplettera BRP+ med mått på exempelvis skydd av havsareal, men även statusmått såsom överfiske. Miljömässig status för hav och marina resurser mäts alltså inte i BRP+ idag, men det finns aspekter i mätsystemet som skulle kunna kompletteras med sådana mått.

Ekosystem och biologisk mångfald

Påverkan på ekosystem och biologisk mångfald mäts inte i någon större omfattning i BRP+ idag, och inte heller i RKA:s agenda 2030 indikatorer. Det som mäts av relevans i BRP+ är i huvudsak skydd av natur. Det finns aspekter inom hållbarhet i BRP+ som skulle kunna kompletteras med flera indikatorer (beroende på datatillgång) för bland annat avskogning eller andra mått på hur naturresurser påverkas. Eventuellt skulle även indikatorer kunna läggas till inom ramen för miljötemat i livskvalitet om det har tydlig bäring på just livskvaliteten här och nu.

Fredliga och inkluderande samhällen

Det finns ungefär tio indikatorer i BRP+ som har bäring på mål 16. Exempelvis inom temaområdena medborgarengagemang och demokratisk delaktighet samt inom trygghet och säkerhet. Även inom den sociala hållbarheten fångas flera relevanta perspektiv in på kränkning och utsatthet för brott samt hot mot välfärd och demokrati.

Genomförande och globalt partnerskap

Detta mål avser genomförandet av agenda 2030. Att använda BRP+ kan vara en viktig del av genomförandet, framförallt för delmål 17.19 utveckla nya sätt att mäta framsteg.

REG
LAB

www.reglab.se

www.tillvaxtverket.se